

de journalist

Afscheid van een bewogen jaar

**5 JOURNALISTEN SCHRIJVEN
BRIEF AAN COLLEGA**

ZIN EN ONZIN VAN VOXPOPS

**JO BUGGENHOUT: 'JOURNALISTIEK
MOET NIET NEUTRAAL ZIJN'**

POL DELTOUR
NATIONAAL SECRETARIS
VVJ

Infowars

Dat 2020 een bijzonder jaar is geweest! De secondewijzer van de geschiedenis, die de journalistiek is, heeft zeker sinds maart extra hard getikt. En voor 2021 ziet het er voorlopig niet minder spannend uit. Het maakt de rol van journalisten – niet zij alleen welteverstaan – belangrijker dan normaal.

Zo te zien worden de inspanningen ook gewaardeerd. 2020 bleek een jaar waarin het publiek in groten getale terugviel op de door sommigen zo verfoeide mainstream media. Die goeie ouwe krantentitels en klassieke omroepen trokken massaal veel volk. Professionele journalistiek, met de waarborgen die ze biedt voor onafhankelijke en betrouwbaar nieuws, is *alive and kicking*.

2020 bleek een jaar waarin het publiek in groten getale terugviel op de door sommigen zo verfoeide mainstream media

Jammer genoeg waren ook anderen het voorbije jaar aan het feest. Verspreiders van *fake news* en desinformatie. Zaaiers van haat, conflict en geweld. Het maakt informatie – in de zin van onze informatiesamenleving – wellicht tot een van de grote uitdagingen en zelfs *battlefields* van de komende jaren. Hoe regelen we informatie – als we sowieso al vinden dat regeling moet? Wie doet wat, op basis van welke inhoudelijke criteria? En welke sanctie koppelen we aan welke soort informatiemisbruik?

Dat bigtech en sociale mediagiganten aan een oefening in zelfregulering begonnen zijn, stemt op het eerste gezicht positief. Maar het boezemt ook angst in. Google een eerlijke zoekmachine? Facebook als factchecker? Twitter als censor van *hatespeech*? *Think again*.

Minstens even verontrustend is het enthousiasme waarmee sommige overheden desinformatie en haatspraak te lijf willen gaan. Elke definitie die zij daaraan geven en elk sanctioneringsmechanisme dat zij eraan koppelen, kunnen niet anders dan verdacht zijn. Dat begint bij hoe autoritaire regimes elders hun informatiebeleid invullen. Het gaat geruisloos over in de media-visie van nationalistische en religieuze extremisten. En het kent een uitloper in de wijze waarop sommigen bij ons de rol van de VRT, BRUZZ en bij uitbreiding alle Vlaamse nieuwsmedia zien. Die opdringerigheid is alarmerend, want ze doet afbreuk aan zowel de redactionele autonomie als de diversiteit die momenteel de berichtgeving in Vlaanderen/België typeren.

Journalisten staat opnieuw een uiterst boeiend jaar te wachten. Maar ook een moeilijk jaar. We zullen elkaar nog hard nodig hebben.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour & Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Concept en vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) || **Medewerkers:** Pol Deltour - Selma Franssen - Charlotte Michils - Monica Moritz - Linda A. Thompson - Pieter Knapen - Kris Van Haver - Geert Van Lierde - Luc Vanheerentals - Gie Van Roosbroeck || **Cover:** Fred Debrock || **Redactiesecretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be – www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

10

SERVICE

Hernieuwing officiële perskaarten

18

SERVICE

Vergeet je lidmaatschap niet te vernieuwen

20

SERVICE

17 bijzondere apps voor journalisten

22

OPINIE

Voxpops: de stem van de straat

28

FOTOROL

Kristof Vadino kiest Carl De Keyzer

30

UITSPRAKEN
RAAD VOOR
DE JOURNALISTIEK

SPREKTIJD

Jo Buggenhout

'Beroepsethiek is belangrijker dan ooit voor onze geloofwaardigheid'

SPECIAL

5 journalisten schrijven nieuwjaarsbrief aan collega

DE WISSEL

Simon Grymonprez

'Ik ben meer beleidsman dan journalist'

© Francky Verdictck / Bart Dewaele

DE NIEUWKOMER

Elk jaar zetten zo'n honderd nieuwkomers hun eerste stappen in de journalistiek. Voor sommigen onder hen is het een droom die eindelijk in vervulling gaat, anderen zijn er toevallig ingerold als zij-instromers. In dit nummer: **Inke Gieghase**, 24 jaar, sinds 2018 aan de slag als freelancer.

'Leren uit een nee'

Inke Gieghase

'Als freelancer schrijf ik over gender, seksualiteit en gemarginaliseerde groepen, voornamelijk voor online-only publicaties zoals *VICE*. Het liefst doe ik diepte-interviews omdat je daarmee kan graven, echte verhalen naar boven brengen en een gezicht geven aan bepaalde onderwerpen.'

'Ik ben beginnen te freelancen nadat ik in 2018 een vrijwillige zomerstage had gedaan bij *Charlie Magazine*. Snel na die stage ben ik begonnen in hoofdberoep. Dankzij *Charlie Magazine* zag ik dat er ook andere opties waren dan de mainstream media die ik al kende en waarvan ik dacht dat ik me er niet thuis zou voelen.'

'Met mijn pen en laptop kan ik verhalen brengen van mensen van wie de stem volgens mij veel luider zou moeten weerklinken, mensen die in mainstream media vaak zelfs niet aan bod komen. Dat er zoveel kracht zit in de pen van één individu vind ik iets heel moois aan de journalistiek.'

'In het begin kan je als nieuwkomer vaak een nee krijgen. Het is belangrijk om dan actief naar feedback te durven vragen en eruit te leren in plaats van je te laten demotiveren. Veel netwerken is essentieel: om interviewees te vinden voor je verhalen, maar ook om niet alleen te komen staan als freelancer. Ik heb zelf heel lang op mijn eigen eilandje gezeten en niet gevraagd aan anderen: hoe doen of zien jullie dit? Of: kan je mij hierbij helpen?'

'Het voordeel van nieuwkomer te zijn is dat je met een frisse blik in de journalistiek staat en die kan bijsturen met nieuwe ideeën. Ik denk dat het essentieel is dat die nieuwe frisse blikken worden toegelaten in mainstream media.' (LAT)

MEEST AANGEKLIKT

Wat was vorige maand het meest aangeklikte artikel op jullie website? We vroegen het aan **Pieter Bauwens**, hoofdredacteur van *Doorbraak.be*.

'LOCKDOWNS ZIJN EEN PERVERTERING VAN DE VERLICHTING EN DE REDE'

OVER DE TAALGRENEN

Wat gebeurt er aan de andere kant van de taalgrens op journalistiek vlak? Met deze rubriek ben je weer mee.

UITGEVERS VERKOPEN AANDELEN IN RTL BELGIUM AAN RTL GROUP

Mediahuis (uitgever van *De Standaard* en *Het Nieuwsblad* onder meer) is niet langer mede-eigenaar van RTL Belgium, net zomin als de Franstalige krantenuitgevers Rossel (*Le Soir*) en IPM (*La Libre Belgique*). Het overkoepelende RTL Group, de grootste televisiegroep in Europa, heeft hen uitgekocht. De uitgevers participeerden ruim 30 jaar in RTL Belgium. Diens aanbod omvat inmiddels de tv-zenders RTL-TVi en Club RTL, de radiostations Bel RTL en Radio Contact, de nieuwssite RTLInfo.be en de streamingdienst RTL Play. (PD)

DOORBRAAK.BE
MEER DAN EEN MENING

Pieter Bauwens: 'Dit interview met Mattias Desmet was het meestgelezen artikel in de maand november. Desmet is een klinisch psycholoog aan de Universiteit Gent die waarschuwt voor de nefaste gevolgen van een lockdownbeleid. Volgens hem zitten we in een periode van massavorming waarin kritische stemmen niet meer worden geduld. Hij legt ook de link naar zingeving en spiritualiteit – een insteek die je elders zelden leest, maar daar is *Doorbraak* net naar op zoek. Ik ben tevreden dat dit artikel het zo goed heeft gedaan: het is een inhoudelijk rijk stuk, kritisch en onderbouwd maar niet populistisch. Opvallend is dat het een plus-artikel is, dus enkel voor abonnees, maar het werd heel veel gedeeld op sociale media, waardoor de cijfers de hoogte inschoten.' (PDL)

<https://doorbraak.be/mattias-desmet-lockdowns-zijn-een-pervertering-van-de-verlichting-en-de-rede/>

DE VAKPERS

Zowat één op de vijf Belgische beroepsjournalisten werkt voor een gespecialiseerd magazine. Reden genoeg om in elke editie de spots te richten op één titel.

Markant Magazine

- 4 nummers per jaar
- Oplage: 30.000 stuks
- Bestaat sinds 1951
- Gemaakt door een 15-tal freelancers en vrijwilligers

'Ik vind het belangrijk om lezers te betrekken'

Hoe begon *Markant Magazine*?

Ann-Marie Cordia, hoofdredacteur: 'Markant heeft sinds zijn ontstaan in 1951 een eigen blad. Destijds heette dat *De Vrouw*, wat maandelijks verscheen. Nu wordt *Markant Magazine* vier keer per jaar verstuurd naar leden van de netwerken Markant, Artemis en Best Pittig. Markant richt zich vooral op vrouwen die zich in hun vrije tijd willen ontwikkelen en samen iets willen ondernemen, Artemis is een professioneel netwerk en Best Pittig bedient de jongere generatie.'

Dat is een brede doelgroep.

'Daarom zijn de onderwerpen in het magazine heel divers. De verbindende factor is dat stukken inspirerend ondernemend moeten zijn: *Markant Magazine* reikt tools aan om een actief leven te leiden. Vaste waarden zijn een cover-interview met een ondernemende vrouw, het levensverhaal van een vrouw die we inspirerend vinden, een dossier over een actueel onderwerp en een *how to*-artikel dat lezers aanmoedigt om iets nieuws te leren. Ook schrijven we over cultuur, koken, goede doelen en de activiteiten van onze afdelingen.'

Hoe kijk je terug op jouw eerste half jaar als hoofdredacteur?

'De afgelopen maanden heb ik mee de vormgeving van het blad vernieuwd. Het is nu makkelijker te navigeren en ziet er fris uit, lieten lezers weten. Ik vind het belangrijk om lezers te betrekken, we zijn immers een netwerk, dat boordevol ideeën en ervaringen zit. Voor een bijdrage over de doorbraak van de webshop in coronatijden klopte ik bijvoorbeeld bij onze ondernemsters aan. Ik hou van structuur en daarin ben ik dit jaar uitgedaagd: door de coronamaatregelen vallen advertenties en stukken over cultuuractiviteiten of reizen soms vlak voor het ter perse gaan weg. Dat vergt een plan b, c en stalen zenuwen.' (SF)

HET CIJFER

1

1 #metoo-dossier in de journalistiek op 20 voor de volledige artistieke en mediasector. Dat staat in het pas vrijgegeven rapport van de Genderkamer, de poot van de Vlaamse Ombudsdienst die in 2019 als bijkomende opdracht kreeg om grensoverschrijdend gedrag in de media en artistieke sector op te volgen. 'Voor 2020 tekenden we tot dusver specifiek voor de journalistiek zelfs een nulletje op', zegt ombudsvrouw Annelies D'Espallier. De weinige *caseload* in de sector valt moeilijk te rijmen met een onderzoeksrapport van de UGent uit 2018. Daaruit bleek dat bijna een derde van de vrouwen én mannen bij radio en tv kreeg af te rekenen met grensoverschrijdend gedrag. Bij de geschreven pers lag het aantal net iets lager (26,5%). Vooral vrouwen hebben af te rekenen met kleinere, ongepaste toenaderingen en zelfs dwang. Wie met vragen zit of een luisterend oor zoekt, kan terecht bij de Genderkamer: genderkamer@vlaamseombudsdienst.be of telefonisch via 1700. (CM)

A man with grey hair and a beard, wearing a grey suit and brown shoes, stands in profile leaning against the trunk of a tree. He is looking down and smiling slightly. The background is a dark brick wall with some moss. The ground is paved with grey stones and has some fallen leaves.

**‘We bakken
allemaal
chocoladetaarten,
de ene wat
creatiever dan
de andere’**

JO BUGGENHOUT,
CHEF BUITENLAND BIJ NEWSCITY/VTM

Net nu er in de VS van alles te beleven viel, gooide een aanhoudende pandemie roet in het eten van buitenland-verslaggevers. 'En dan kun je vandaag via internet wel beelden binnenhalen van overal en alles, met een eigen ploeg op een *hot spot* breng je het buitenland toch nog altijd dichterbij je publiek', zegt Jo Buggenhout (54), chef Buitenland van VTM Nieuws. **MONICA MORITZ**

Jo Buggenhout: 'Lange tijd wisten we niet of Belgische journalisten *überhaupt* naar de States zouden kunnen vliegen. In afwachting konden we gelukkig rekenen op onze correspondentente Greet De Keyser, die in Washington woont. Uiteindelijk is ook onze extra ploeg nog ginder geraakt. In normale tijden rapporteren we dan zowel vanuit het Democratische als het Republikeinse kamp. We volgen de verkiezingsrally's van dichtbij en bewegen ons tussen de kiezers. Dat hebben we ook nu gedaan, al was het veel moeilijker. Bij Trump-rally's kwam je als journalist vaak beter niet te dicht in de buurt van de fans, want die droegen niet altijd mondkapjes. De weinige rally's van Biden waren dan weer kleine drive-ins, waar mensen in de auto bleven zitten en hooguit mochten toeteren.'

Krijgen jullie als kleinere zender makkelijk toegang tot woordvoerders en campagne teams?

'Niet meer of minder dan in het verleden. Van een gesprek of interview met de top van die campagne teams is geen sprake. Die Amerikanen praten trouwens ook niet met grote Europese zenders zoals TF1 of ZDF. Die attitude heeft dus niets te maken met kleine landen of kleine zenders, ze hebben gewoon geen belangstelling voor buitenlandse nationale omroepen. *Europeans* gaan niet stemmen en zijn dus niet interessant.'

Welke Amerikaanse zender heeft volgens jou de verkiezingen het best verslaan?

'De doorsnee Belg kijkt niet naar Fox News of CBS, maar kent vooral CNN. Als ik zelf CBS bekijk, word ik – los van hun *60 Minutes* – niet van mijn sokken geblazen. Zij doen dat niet

zoveel beter dan wij, ook al beschikken ze over veel meer middelen. Fox News mag dan een beruchte 'Trump-zender' zijn, wat ik dit jaar de klok rond zag op CNN was omgekeerde partijdigheid. Verbijsterend. Ze zijn nu openlijk anti-Trump en hebben volop Biden gesteund. Veel ankers en reporters kozen er openlijk een politiek kamp.'

'We zijn minder welkom. De bol is kleiner geworden en toch is hij minder toegankelijk'

Dat zijn dan eerder activisten dan journalisten?

'*Goh*, echte journalistiek is overal hetzelfde vak, of je dat nu in Rusland, China, Amerika of hier uitoefent. In sommige landen is het alleen moeilijker om journalist te zijn. Ik vergelijk ons vak graag met dat van een patissier. Patissiers die een chocoladetaart bakken, doen dat op ongeveer dezelfde wijze in Peking, Tokio of Brussel, want een chocoladetaart blijft liefst een chocoladetaart, met dezelfde ingrediënten. Alleen moet de ene wat creatiever zijn dan de andere. Dat geldt ook voor journalistiek. Amerikaanse media – of het nu populaire, lokale of nationale zijn – bedrijven zeer degelijke journalistiek. Alleen zie ik ginder meer opiniestukken.'

Opiniestukken zijn nog geen pure journalistieke verhalen.

'Ik vind niet dat opiniestukken geen journalistiek zijn – althans als ze feitelijk onderbouwd zijn. Ik ben ook tegen de stelling dat journalistiek neutraal zou moeten blijven. We moeten objectief zijn, maar dat is iets anders. Journalisten zoeken naar antwoorden op vragen waar ook het publiek mee zit. Neutraal zijn zou betekenen dat het ons eigenlijk allemaal niet deert, dat wij de beschikbare info op een hoopje gooien en zeggen: trek je plan ermee. Een journalist moet gepassioneerd en ook verontwaardigd kunnen zijn. Zo kan hij of zij op tijd en stond ook de nodige krasse vragen stellen. Je moet alle partijen wel de ruimte geven om die vragen te beantwoorden en dat niet volledig zelf willen doen. Wat je er dan zelf van vindt, kan je kwijt in opiniestukken.'

Hoe is het om chef Buitenland te zijn tijdens een pandemie?

'Ingewikkeld. Ons aanbod buitenland was dit jaar beperkt. Het ging bijna uitsluitend over de coronacrisis, de Amerikaanse presidentsverkiezingen, sinds kort terreur en nu – we waren het bijna vergeten – is er ook weer Brexit. Dat betekent niet dat er in de wereld geen oorlogen of rampen meer zijn. Alleen geraken we niet ter plaatse. Het was soms zelfs niet evident om de Nederlandse grens over te rijden.'

VTM heeft geen vaste correspondenten meer. Is dat geen gemis?

'Veel Europese zenders kunnen zich geen vaste correspondenten meer veroorloven, en dat hoeft ook niet altijd. In normale tijden springen we gewoon op het vliegtuig en draaien in het buitenland zolang dat nodig is. Wat de VS betreft, zijn we wel al jaren gelukkig met Greet. Het blijft toch een enorme meerwaarde om met journalisten te kunnen werken die ergens permanent gestationeerd zijn. Ze houden op een andere manier een vinger aan de pols van die maatschappij dan collega's die er even langs komen. Anderzijds kan elke journalist met vakkennis ook een fijn stuk maken over bijvoorbeeld Mali zonder daar een voet te hebben gezet. Ik

'Journalistiek moet niet neutraal zijn. Wel objectief, maar dat is iets anders'

merk trouwens dat jonge journalisten vaak in hun vrije tijd de wereld verkennen. Zelf heb ik ook veel gereisd. Alleen kon je, zeker als journalist, dertig jaar geleden vlotter op bepaalde plaatsen in de wereld rondhangen dan vandaag. We zijn minder welkom. De bol is kleiner geworden en toch is hij minder toegankelijk. Er is bijna geen hoekje meer op deze planeet waar het niet lastiger is geworden om aan journalistiek te doen.'

En dat wordt dan gecompenseerd met deskstukjes en de newsfeed van persagentschappen?

'Niet alleen die *feed*, ook de beelden van toevallige omstanders – die we meer dan ooit grondig checken natuurlijk. Ook grote nieuwsagentschappen zoals Associated Press en Reuters gebruiken die tegenwoordig. Wij hebben voor een project van News City met *HLN* in de States Vlaamse expats opgezocht. Dat zijn ook interessante getuigen. Ze vervangen

geen journalisten, maar het is wel fijn om tijdens de verkiezingen filmpjes recht uit Nevada te krijgen van een Vlaming die daar bij een gewapende bende Trumpfans staat. Zeker als CNN of AP daar niet bij waren.'

Hebben Vlamingen wel voldoende belangstelling voor ander dan 'kerktorennieuws'?

'Heel veel Vlamingen volgen de nieuwsuitzendingen, die langer zijn dan ooit. Of het over Jemen of Zonnebeke gaat, maakt niet uit, zolang het maar relevant is. Er zijn ook meer buitenlandse items dan vroeger. Als we zouden merken dat de kijkers onze uitzending na 10 minuten beu zijn, zouden we ze inkorten. Maar dat hoeft dus niet.'

De journaals op VRT en VTM zijn sterk naar elkaar toegegroeid, hoe verklaar je dat?

'Die gelijkenissen zijn er inderdaad. We zijn dan ook bezig met hetzelfde

vak en selecteren grotendeels dezelfde onderwerpen omdat die nu eenmaal maatschappelijke aandacht verdienen. Misschien bewijst dat wel dat we net als die patissier goed bezig zijn. Je kan niet verwachten in Antwerpen een totaal andere chocoladetaart te vinden dan in Brussel of in Luik. Je kan ze een andere vorm geven, net als wij een andere kleur voor onze studio kiezen, maar de manier van werken blijft ongeveer dezelfde. Je ziet een anker, reportages, een live, een stand-up. Ook inhoudelijk is er weinig verschil omdat wij allemaal gaan voor de beste basisingrediënten. Je kan experimenteren, maar uiteindelijk zit daar niet zoveel speling in, en dan krijgen sommigen het gevoel van: het is allemaal van hetzelfde. Ja, het blijven ook allemaal chocoladetaarten hè.'

Je begon bij een commerciële radio, je hebt voor Belga gewerkt en nu zit je bij VTM – en bijna altijd als hoofdredacteur of chef.

'Dat is waar, waarmee je hopelijk niet wil zeggen dat ik geen stukken kan maken (*lacht*). Journalistiek is mijn leven. Al op mijn twaalfde wilde ik journalist worden. Maar het klopt dat ik intussen meer aan de eindredactiekant heb gestaan en meer mensen op reportage heb gestuurd dan dat ik er zelf heb gemaakt. Dat alles – net zoals bij veel generatiegenoten destijds – ook zonder specifieke opleiding journalistiek. Je hoeft geen journalistiek te studeren om journalist te worden. Minstens even goed is een studie geschiedenis of rechten of exacte wetenschappen. Dan leer je ook over bronnenonderzoek, historische kritiek en *factchecking*. Voor een journalist zijn dat de *basic skills*. Bovenop de pure passie natuurlijk, maar daarvoor kun je toch niet studeren.'

Hoe verhoud je je als chef met je mensen op het terrein?

(*zucht*) 'Journalisten vinden vaak dat ze langere stukken moeten kunnen maken om alle belangrijke informatie erin te krijgen. Elke dag hoor ik: 'Hoezo, ik krijg maar 2 minuten?'. Of ze denken: 'De chef kan het weer goed uitleggen, die hoeft het stuk niet te maken'. Dat zijn

discussies waar elke eindredacteur mee te maken krijgt. En ze hebben ook niet altijd ongelijk. Tegelijk blijven eindredacteurs en cheffen verantwoordelijk voor elk woord en beeld van hun journalisten. Elk plaatje moet kloppen, net als het totaalplaatje. Ook chef zijn is een vak. Je bent de gatekeeper die moet voorkomen dat fouten doorsijpelen. En als dat toch gebeurt, blijf je mee verantwoordelijk en moet je dat intern uitklaren. Ik zal mijn mensen dus altijd verdedigen.’

Je bent ook chef Deontologie bij VTM. Moet je al eens ingrijpen op dat vlak?

‘Een redactie moet de klok rond afwegen wat ze al dan niet brengt en hoe ze iets brengt. Als we dan een vergissing begaan, moeten we dat ook toegeven. Niks is zo erg als een fout verdoezelen, daar staat of valt journalistiek bij. Mijn motto is: we zullen correct zijn of we zullen niet meer zijn. En ‘correct’ in alle betekenissen van het woord, zowel inhoudelijk als in onze omgang. Dat betekent onder meer de privacy respecteren en niet stalken. Ik ben daar heel duidelijk en vrij streng in, en ik ben ook blij dat iedereen tegenwoordig van die principes doordrongen is. Stellen dat journalisten alles mogen, is onzin.’

Stappen mensen ook niet vlugger naar een rechtbank als iets niet oké is?

‘Klopt, maar het is niet daarom dat wij ons aan de regels moeten houden. Deontologie zit ingebakken in journalistiek. Daar moet je niet mee oefenen, ook al omdat je daar anders wordt op afgerekend. Beroepsethiek is belangrijker dan ooit voor onze geloofwaardigheid.’

Gaan de vrije meningsuiting en persvrijheid erop achteruit?

‘Ik citeer in die context graag de baseline van de *Washington Post*: *democracy dies in darkness*. Als je feiten en meningen censureert, gaat het licht uit en is het afgelopen met de democratie. Toegang hebben tot de wereld, opinies verspreiden, noodzakelijke vragen mogen stellen: dat is de basis van onze journalistieke vrijheid. Vrije meningsuiting is voor mij heilig en

persvrijheid zo mogelijk nog heiliger. Alleen vind ik niet dat journalisten, of anderen in hun medium, zich eender wat kunnen permitteren. Je kan niet zomaar zonder bewijzen of minstens degelijk transparant onderzoek beweren dat minister X een schurk is. Redacties moeten zulke misstappen zelf in de kiem smoren. En als dat niet lukt, is er bij ons nog de Raad voor de Journalistiek die oordeelt over mogelijke deontologische inbreuken.’

Er is vandaag opnieuw debat over het publiceren van spotcartoons, hoe sta je daar tegenover?

‘Ik ben geen fan van de *Charlie Hebdo*-humor en hun karikaturen vind ik doorgaans niet grappig. Het is provocatie, maar toch moet zoiets wat mij betreft absoluut kunnen. Het is goed dat Macron dat recht ook absoluut verdedigt. Erger vind ik dat je als journalist vandaag niet meer hoeft te spotten om al in de problemen te komen. Wij en collega’s elders maken steeds vaker mee dat onze mensen tijdens een betoging worden aangepakt, louter omdat ze journalist zijn. Ik begrijp dan ook dat sommige ploegen niet meer zonder de bescherming van veiligheidsmensen op bepaalde plekken willen gaan draaien. Je moet echt geen oorlogsjournalist zijn om risico’s te lopen. Ook onderzoeksjournalisten krijgen het steeds moeilijker als ze het willen opnemen tegen machtige mensen of organisaties.’

Je zetelt ook in de Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten. Beoordeel je kandidaten streng of veeleer soepel?

‘Ik ben een beetje een legalist: de wet is de wet. En het is niet omdat een wet dateert uit 1963 dat ze slecht is, er zijn wetten uit de 19de eeuw die vandaag nog hun waarde hebben. Tegelijk ben ik ook wel pragmatisch ingesteld en zie ik de wereld evolueren. Net daarom is die Erkenningscommissie een goede zaak, want zij kan de wet verzoenen met de realiteit van vandaag. Ze meer toepassen naar de geest dan naar de letter dus. Bij twijfel moet je de betrokkene ook altijd de kans geven zich te verdedigen. De commissie is

samengesteld uit een diverse groep mensen uit de sector die de documenten en de mens erachter eerlijk evalueren. Geen clubje *ouwe pees* dus, of machtswellustelingen die zomaar een perskaart weigeren wegens te weinig werkuren of inkomsten. Journalistieke onafhankelijkheid is minstens even belangrijk als criterium. En daar dient dus net een wijze commissie voor.’ (*lacht*)

De wet van 1963 op de erkenning van beroepsjournalisten kan dus nog een tijdje mee?

‘Mogelijk valt ze hier en daar te amenderen, maar ook niet te veel. We hebben die wet nodig om te voorkomen dat iedereen zomaar aanspraak maakt op de titel én de rechten van de beroepsjournalist. De perskaart stelt namelijk meer voor dan een gratis spoorabonnement, ze beschermt ook de journalist én zijn bronnen, een noodzakelijke garantie voor persvrijheid. Het parket kan bijvoorbeeld niet zomaar bij je binnenvallen of je intimideren om te verhinderen dat je informatie publiceert.’

Hoe verloopt de integratie met *Het Laatste Nieuws* in News City?

‘Elke dag beter. Onze redacties zijn niet integraal fysiek geïntegreerd, waardoor het in de koffiehoeke soms nog wat wennen is aan elkaar. Logisch ook, de coronacrisis heeft een intensere integratie vertraagd. Maar onze echte kracht zit natuurlijk in het bijeenbrengen van journalisten, die samen nu nog meer hoeken en kanten van nog meer verhalen kunnen aanbrengen, bespreken en bediscussiëren. Noem News City dus gerust een stad met vele huizen waar het voor journalisten een droom is om samen te wonen.’

Spreekt daar iemand met de journalistiek als roeping?

‘Journalist zijn is zeker een roeping, en meer nog een passie. Alles staat of valt met die gedrevenheid. Je weet wat ze zeggen: als je niks anders kan, kun je nog altijd journalist worden. Ik heb gewoon het geluk dat ook nog eens de tofste job van de wereld te vinden.’ (*lacht*)

Hernieuwing officiële perskaarten vanaf begin 2021

Begin 2021 start de vijfjaarlijkse hernieuwing van de officiële persdocumenten. De Erkeningscommissie (CEBJ) en de VVJ wacht de zware taak om ervoor te zorgen dat elke erkende beroepsjournalist uiterlijk op 1 januari 2022 een nieuwe officiële perskaart heeft voor de periode 2022-2026. Freelancers hoeven zich alvast geen zorgen te maken over een negatief effect van de coronacrisis op hun erkenning.

GIE VAN ROOSBROECK

De CEBJ en de VVJ zijn intussen al een jaar bezig met de voorbereiding van de hernieuwing van de erkenningen als beroepsjournalist. Met een nieuw platform, dat nu volop wordt getest, zullen de hernieuwingsaanvragen volledig online kunnen gebeuren. Op die manier kan de hernieuwingsoperatie met enkele maanden worden ingekort. Toch rekent de CEBJ nog op circa een jaar om alle dossiers te kunnen behandelen. Aan Nederlandstalige kant gaat het om mogelijk 2.400 beroepsjournalisten en een kleine honderd technici.

NIEUW ONLINEPLATFORM

In de loop van het komende jaar krijgen alle beroepsjournalisten een uitnodiging voor het online indienen van hun aanvraag. Voor de ontwikkeling van het nieuwe onlineplatform kon worden voortgebouwd op de ervaring van de vorige hernieuwingscampagne, die ook al grotendeels online gebeurde. Het nieuwe platform zal het echter mogelijk maken in de toekomst alle dossiers online te behandelen, ook nieuwe aanvragen, herintredingen en afstand van erkenning. Bovendien is er een hoge mate van integratie met de journalistendatabank van de VVJ/AVBB, zodat bijvoorbeeld adresgegevens steeds up-to-date blijven. Uiteraard zijn de erkenningsdossiers zelf uitsluitend toegankelijk voor de betrokkene en de CEBJ.

Bij de hernieuwing van de perskaart moet de CEBJ nagaan of nog aan de wettelijke voorwaarden voor het voeren van de titel van beroepsjournalist is voldaan. Die voorwaarden zijn vastgelegd in de wet van 30 december 1963. Voor een hernieuwing moet worden aangetoond dat journalistiek nog steeds het bezoldigde hoofdberoep is, dat er geen onverenigbare nevenactiviteiten worden uitgeoefend en dat de politieke en burgerlijke rechten niet zijn vervallen. Overigens blijven er voorlopig twee erkenningscircuits bestaan: een voor journalisten verbonden aan algemene nieuwsmedia en een voor journalisten die werken voor vakpers (zie kaderstukje).

LEIDRAAD

Een bijna zestig jaar oude wet toepassen in een fors geëvolueerd medialandschap is niet evident. Het betekent dat de CEBJ criteria moet ontwikkelen om bijvoorbeeld digitale media en onderzoeksjournalistiek te kunnen aftoetsen aan de voorwaarden uit het analoge tijdperk. In november 2019 heeft de CEBJ een vernieuwde leidraad aangenomen waarin op een overzichtelijke en heldere manier de criteria worden toegelicht waarmee dossiers worden beoordeeld. Die leidraad is te raadplegen op de website van de CEBJ.

Om hun erkenning te behouden, moeten journalisten aantonen dat journalistiek nog steeds hun hoofdberoep is en dat zij geen onverenigbare nevenactiviteiten uitoefenen. Freelancers wordt daarom gevraagd hun facturen van de voorbije twee jaar bij hun dossier in te dienen. Nogal wat zelfstandige journalisten vrezen onterecht dat zij door het inkomstverlies als gevolg van de coronapandemie niet meer in aanmerking zouden komen voor erkenning. Uiteraard is de CEBJ niet blind voor de sociale realiteit waarin freelancers moeten werken.

www.cebj.be

VAKPERSJOURNALISTEN: NOG STEEDS EEN EIGEN CIRCUIT

Professionele journalisten verbonden aan gespecialiseerde media (of vakpers) vallen nog steeds onder een eigen erkenningsprocedure. Zij krijgen dan ook een afzonderlijke uitnodiging voor de hernieuwing van hun officiële perskaart voor 2022-2026. Ondanks aanhoudende inspanningen van de AVBB/VVJ ging de vorige federale minister van Binnenlandse Zaken niet in op ons verzoek om de twee wettelijke beroepsstatuten van professionele journalisten te integreren, wat nochtans een aanzienlijke wettelijke en administratieve vereenvoudiging met zich zou meebrengen. De AVBB/VVJ blijft zich inzetten voor een enkel wettelijk statuut voor alle professionele journalisten in het land. (PD)

NA NEDERLAND STELT OOK VK JOURNALISTEN MET IFJ-KAART VRIJ VAN QUARANTAINEREGELS

Goed nieuws voor collega's die - bijvoorbeeld in de context van de Brexit - in het Verenigd Koninkrijk nieuws willen garen: met een IFJ-kaart krijgen ze een vrijstelling van de quarantaineregels ter plekke. Dat heeft de Britse regering op verzoek van de NUJ (National Union of Journalists) beslist. De vrijstelling wordt toegelicht op [gov.uk](https://www.gov.uk).

Eerder voerde Nederland voor buitenlandse reporters al een gelijklopende regeling in. En midden oktober stuurde de Europese Commissie een

Aanbeveling rond naar alle Europese lidstaten om (onder meer) journalisten uit andere EU-landen vrij te stellen van quarantaineverplichtingen. De IFJ-kaart wordt uitgereikt door de Internationale Federatie van Journalisten en kan worden verkregen bij de aangesloten nationale journalistenbonden, waaronder de AVBB/VVJ.

Intussen bekijkt de Belgische regering op vraag van de VVJ/AVBB of voor buitenlandse reporters die naar ons land afzakken een parallelle regeling mogelijk is. (PD)

Pers en politie: identiteit Belgische politiemensen gedeeltelijk beschermd

Naar aanleiding van het Franse regeringsvoorstel om de identiteit van politiemensen volledig af te schermen, ook ten aanzien van de pers, worstelen redacties ook bij ons met de vraag wat op dit vlak is toegelaten. In België is er momenteel een wettelijke bescherming van de identiteit van politiemensen 'die werken voor speciale eenheden of die interveniëren bij bijzonder zware misdrijven'. In de praktijk houden onze

nieuwsmedia zich hier ook goed aan.

De wettelijke bescherming geldt voor de duidelijkheid dus niet voor 'gewone' agenten op het publieke terrein. En ze geldt ons inziens evenmin wanneer welke politieagent dan ook zich te buiten gaat aan ongeoorloofd optreden. In die gevallen primeert met andere woorden de vrijheid van informatie op het veiligheidsbelang van de agent. (PD)

Freelancers vragen voor 2021 best een indexering van hun tarieven

Bewuste professionals rekenen elk jaar dat tikkeltje meer vergoeding aan. Zo blijven hun inkomsten mee evolueren met de jaarlijks stijgende consumptieprijzen. Voor loontrekkende journalisten wordt indexering geregeld in de collectieve arbeidsovereenkomst van hun sector. In Paritair Comité 200, waaronder heel wat loontrekkende journalisten vallen, bedraagt de indexprognose voor komend jaar 1,12%. Freelancers kunnen best een gelijklopende verhoging aanrekenen, willen hun inkomsten gelijke tred blijven houden met hun uitgaven. (CM)

VVJ laakt krom persbeleid De Lijn

De VVJ vraagt de openbare vervoersmaatschappij De Lijn dringend om een correcter persbeleid, dit nadat het VVJ-bestuur diverse onregelmatigheden daarin heeft vastgesteld. Journalisten worden herhaaldelijk geconfronteerd met een grote selectiviteit in de informatie die De Lijn hen bezorgt. De persdienst fungeert er meer dan eens als een louter goed-nieuwsfabriekje. Gaan journalisten dan toch een andere richting uit, dan stellen ze vast niet langer te worden uitgenodigd voor persconferenties of krijgen ze geen persberichten meer. Onder meer de krant *De Tijd* mocht dat recentelijk nog ondervinden.

Het VVJ-bestuur laakt deze praktijken als aantastingen van de persvrijheid. Als beroepsunie eisen we dan ook dat De Lijn ermee stopt en dat het bestuur van het bedrijf publiekelijk het journalistieke recht erkent om onafhankelijk over haar te berichten. De VVJ bracht daarnaast ook de Vlaamse voogdijoverheid van deze bekommernissen op de hoogte en vraagt ook van haar een uitdrukkelijk engagement dat een dergelijk behandelen van journalisten niet kan.

Ruim 300 journalisten ondertekenen nieuw Eisenplatform freelancers

In totaal ondertekenden zo'n 300 journalisten het eisenplatform dat de geüpdatete *wishlist* van freelancejournalisten onder de aandacht wil brengen van onze uitgevers, de overheid en de Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten. De VVJ telt zo'n kleine 900 zelfstandige journalisten onder haar leden. Dat betekent dus dat een derde van de freelancers zijn of haar steun heeft uitgesproken voor verandering. Dank voor het gebaar van solidariteit, we maken er werk van. (CM)

5 JOURNALISTEN SCHRIJVEN EEN NIEUWJAARSBRIEF

Beste collega,

In 2020 (her)ontdekten we noodgedwongen thuiswerk en zagen we onze collega's vaker op een scherm dan in levenden lijve. Het veranderde onze manier van samenwerken, misschien leerden we elkaar zelfs op een andere manier kennen. 'De Journalist' vroeg vijf journalisten om, de eindejaarsperiode in gedachten, een brief te schrijven aan een collega over het voorbije jaar. Corona speelde daarin uiteraard een grote rol, soms ook het noodlot.

Tot in detail weten wat er in een koers gebeurt waarvan je later die dag de pagina's redigeert: het bleek een gouden randje aan de hele coronamesthoop

Van Tim Van Der Heyden (HLN)

Aan Michel Wuyts (Sporza), José De Cauwer (Sporza)

Onderwerp Snel schakelen

Beste Michel en José,

Wat een jaar had het moeten worden, als eindredacteur sport bij een krant. Wat een jaar is het geworden, als eindredacteur sport bij een krant. Ik hoef het jullie niet te vertellen. Wij zaten klaar voor klassiekers, Giro, Tour, Vuelta. Wij zaten klaar voor het EK voetbal en de Olympische Spelen. In plaats daarvan kregen wij lang niets, en dan alles ineens. Bij gebrek aan sport om te redigeren, werd ik eerst nog 25 weken (ik heb ze geteld) naar de algemene redactie versluisd, waar ik enkel weemoedig het hoofd kon schudden wanneer het weer maar eens over 'snel schakelen' ging. Ik wierp reflexmatig een blik op mijn koersfiets, maar ik redigeerde politiek. En dat ratelde maar door. Waardoor ik onwillekeurig ook aan jullie dacht.

Coronaverslaggeving bleek niet het warme bad van een zonnebloemenveld dat door het beeld glijdt met soms wat renners in de weg. Coronaverslaggeving bleek vooral nieuwe verpakkingen zoeken om hetzelfde leed in te pleuren, twaalf pagina's tegelijk. Behalve wat testen was er weinig positiefs te melden. Het triëren van slijk, maar zonder de heroïek van een goeie Parijs-Roubaix.

De wereld snakte naar sport. De mij gekende wereld toch, die zich op dat moment beperkte tot een appartement van ruwweg 5 bij 15. En dat vond ik helemaal prima. De beste eindredacteur is immers de eindredacteur die in stilte opereert. Stilte die ik dankzij het thuiswerk eindelijk kon afdwingen. En voor de rest hield ik me klaar, want ik wist wat er ging komen. En ik wist dat ik jullie goed zou kunnen gebruiken.

Want dan! Nog maar net was ik voorzienig naar de sportredactie verschoven of alles barstte los, behalve de Hel, die werd geschrapt. Jullie draaiden overuren. En ik, in mijn appartementje, raakte gerouleerd. Noem het op Tourental. Ik zeg vaak met een boutade dat ik minder van sport afweet sinds ik op een sportredactie werk: je kan nu eenmaal nooit zo goed een sportwedstrijd volgen op een luidruchtige redactie als in de stilte van je eigen huis. Dat is nu eindelijk gekeerd. Bij elke koers (vaak twee op een dag) stak ik mijn oortjes in en verwelkomde ik elke letter commentaar van jullie. Rond mij: geen rumoer. Tot in detail weten wat er in een koers gebeurt waarvan je later die dag de pagina's redigeert: het bleek een gouden randje aan de hele coronamesthoop. En eindigde de werkdag om 23.30 uur, dan zat ik om 23.35 uur op mijn rollen. Klik klik. Snel schakelen.

Dus, beste Michel en José, doe ook in 2021 vooral voort hoe jullie bezig zijn. Lonk nog niet naar dat mogelijk verplichte pensioen op 65. Dan hoop ik intussen mee dat we, eens de coronapuinhoop is overgewaaid, het goeie van deze periode kunnen bewaren. Op tijd en stond wat stilte. Voorzien van deskundig commentaar.

Groeten
Een fan

Laten we zodra deze corona-ellende achter de rug is samen op stap gaan voor een reportage of interview

Van Danny Vileyn (BRUZZ)

Aan Ruth Plaizier (BRUZZ)

Onderwerp Brussel

Beste Ruth,

Nu ik me aan het schrijven zet, komt het me voor de geest dat ik je gedurende de vijf jaar dat we collega's waren bij *BRUZZ*-magazine een paar keer voorgesteld heb om samen op interview te gaan. Je hebt dat toen lacherig weggewuifd met: ik ben geen journalist, ik ben vormgever. Nu heb ik er spijt van dat ik niet meer aangedrongen heb, want het blijft me intrigeren hoe jij andere journalistieke invalshoeken bleef zien dan journalisten zoals mezelf die hele dagen teksten produceren. Bij deze een publiek aanbod: laten we zodra deze corona-ellende achter de rug is samen op stap gaan voor een reportage of interview.

Het is nooit anders geweest, maar toch blijft me verbazen dat er nog altijd collega's in Vlaanderen zijn die in overdrive gaan als het over Brussel gaat. Ik mis heel erg onze gesprekken hierover op de *BRUZZ*-redactie. Natuurlijk verschijnen er in de kranten prachtige stukken over Brussel, maar als het over politiek gaat, gaan niet zelden alle remmen los. Een voorbeeld. Toen Brussels Ecolo-minister Alain Maron er onlangs aan herinnerde dat er een paar euro's klaar liggen om landbouwgronden in Vlaams- en Waals-Brabant aan te kopen, waren er opnieuw collega's die vlotjes meestapten in de Vlaamse politieke hysterie: communisme! Het leek wel alsof Jozef Stalin uit zijn graf verreezen was. Eén zaak is duidelijk: de kloof tussen Brussel en Vlaanderen wordt er echt niet kleiner op. Brussel is van oudsher links-liberaal, terwijl de onderstroom in Vlaanderen duidelijk recht-nationalistisch is. Bovendien is de Vlaming een gespleten wezen als het over Brussel gaat: er is de irrationele afkeer, maar ook de hang naar informatie. Dat laatste is goed nieuws: de vraag naar Brussel-kenners zal blijven, laat veel Brusselaars zich geroepen voelen.

Het zijn boeiende tijden voor journalisten, maar ze moeten wel haar op hun tanden hebben. Terwijl de Vlaamse regering de VRT in een financieel en ideologisch carcan wil opsluiten, lees ik steeds vaker dat minister X, Y of Z niet op de vragen kon of wou antwoorden. Ik zou zeggen: *name and shame*. Druk het in grote letters op de voorpagina af dat X, Y of Z voor de derde keer niet op een vraag wou antwoorden. Maar politiek is er ook goed nieuws: het duo Sophie Wilmès-Maggie De Block is vervangen door Alexander De Croo-Frank Vandenbroucke. En het doet me als Nederlandstalige Brusselaar deugd om op de corona-persconferenties die de VRT uitzendt niet langer het Google Translate-Nederlands van Wilmès te moeten aanhoren, maar ook te kunnen luisteren naar het mooie Frans van De Croo.

Beste Ruth, ik wens jou, de collega's van *BRUZZ* en alle journalisten in dit land in 2021 veel kritische zin, volharding, arbeidsvreugde en verantwoordelijkheidszin. Journalisten geven de publieke opinie niet alleen weer, ze geven die ook mee vorm.

Moge het jullie allemaal goed gaan,
Danny Vileyn

Het moet voor jou en de collega's een rotjob zijn geweest om over de dood van een jonge twintiger te berichten, de zoon van twee collega's

Van Kristien Bonneure (VRT)

Aan Marc Vercnocke (VRT)

Onderwerp Frederik

Beste Marc Vercnocke,

In de eerste dagen van dit wrede jaar 2020 was jij als geluidstechnicus voor het VRT-radionieuws aan het werk op de kade van het kanaal Brussel-Willebroek, ergens in het *wasteland* tussen het viaduct en de brug van Vilvoorde. Radiozendwagens vlakbij geparkeerd, opname-apparatuur in de aanslag. Ik heb je bijna dagelijks gezien, maar veel woorden hebben we niet gewisseld. De omstandigheden waren er niet naar. Ik vormde geen team met jou, want de rollen waren omgedraaid. Mijn familie en ikzelf stonden plotseling aan de andere kant van het nieuws. Onze zoon Frederik was na een nieuwjaarsfeest in een fuifzaal langs het kanaal vermist en werd na vijf eeuwigdurende dagen aangetroffen in het water.

Ofschoon veel van die uren zich vreemd voordoen in mijn geheugen, verwrongen door paniek en gebrek aan slaap, herinner ik me toch een en ander over de media, dat ik met een vakman wil delen. Het moet voor jou en de collega's een rotjob zijn geweest om over de dood van een jonge twintiger te berichten, de zoon van twee collega's. Ik kan me voorstellen dat je doorpeest op adrenaline, de demper van de ratio helemaal open, die van de emotie dicht, om het in radioterminen te zeggen. Net zoals die brandweerduikers. En daarna?

Wat me vooral blijft is jouw, jullie tact. Af en toe kwamen we naar buiten, tot aan het water. Nooit heeft een journalist ons 'geambeteerd'. Alain Remue van de Cel Vermiste Personen bracht geregeld verslag uit, altijd eerst bij de familie, daarna pas bij de pers. 's Avonds bij ons thuis zette iemand het journaal op, 's ochtends luisterden we naar het radionieuws, iemand bracht kranten. Het gaf me het gevoel dat ik voor een groot glazen raam stond. Dit abstracte nieuws kon niet over onze zoon gaan. Intussen kregen we alle mogelijke steun van de VRT-nieuwsdienst. Collega's zouden een maand lang voor ons koken. En we werden afgeschermd. Op de vuurwake van de scouts was de pers niet welkom. Een journalist van *Het Nieuwsblad* wilde graag met de vrienden met Frederik spreken. Dat gebeurde heel keurig, met toestemmen en nalezen.

Op de afscheidsplichtigheid was opnieuw geen camera te bekennen. Jij, beste Marc, gedreven, perfectionistische radiotechnicus, klankentapper-in-de-schaduw die zo vaak met mijn man Lucas Vanclooster op pad ging voor de Open Monumentendag, jij was een van die mensen die ervoor zorgden dat de lievelingsmuziek voor Frederik op het juiste ogenblik weerklonk. Dank daarvoor.

We hebben een zoon verloren, maar wel wat inzichten opgedaan. Over enorme collegiale solidariteit. Over hoe journalisten geen muskieten moeten zijn na een ramp. Hopelijk is dat ook de ervaring van slachtoffers en nabestaanden die niet in het vak zitten.

Kristien Bonneure, journaliste VRT-nieuws

Het is problematisch als je als journalist over jongerenthema's schrijft en enkel volwassen professionals aan het woord laat

Van Marjorie Blomme (StampMedia)

Aan alle jonge mediamakers

Onderwerp Jeugd

Liefste jonge mediamaker,

Al bijna negen maanden zitten we opgescheept met dat klotevirus. Zeker voor jonge mensen is het zwaar: je leven plots *on hold* moeten zetten, in een periode waarin je normaal gezien maar één doel hebt: jezelf leren kennen in verhouding met anderen.

Toen ik jong was (oma vertelt...) was het allemaal zo gemakkelijk (denk ik): we gingen uit, kusten, voelden en dronken tot we niet meer wisten wat we zeiden. En vandaag gaan jullie digitaal naar school, op café en op date.

Ik voel jullie pijn, echt. Ook al ben ik bijna veertig en ben ik niet echt jong meer, ik wéét wel nog hoe het was, om vrij te zijn en mijn vrienden te zien wanneer ik dat wou.

Ik las onlangs een Facebookpost van een vriend. Hij vond het 'ongelooflijk' hoe 'de jeugd' tegenwoordig 'omgaat' met de coronamaatregelen. *'Wat hebben wij als ouderen toch een vreselijk leven gehad,'* schrijft hij. *'Geen computer, smartphone, uitgaansleven tot 7 uur s morgens met gin&tonics, buitenlandse reizen, hippe kleding. Wat gaan die later doen als ze problemen hebben op het werk of met hun kinderen? Ocharme toch, dat ze ze nog meer bepamperen.'*

Zijn post is het levende bewijs van hoe een generatie maar al te graag vergeet hoeveel voordelen zij heeft (gehad) in vergelijking met de voorgaande. Maar meer dan dat is het ook een bewijs van een gebrek aan kennis, inzicht en interesse in hoe jonge mensen vandaag leven, denken en dromen.

Er verschijnt elke dag nieuws over hoe corona ervoor zorgt dat we de dingen die we altijd al gekend hebben, in vraag gaan stellen. Alleen zijn de mensen die in de loop van de geschiedenis altijd kritisch zijn geweest voor de levenswijze van de vorige generatie vandaag de grote afwezige in die eindeloze nieuwsstroom.

Onze wereld verstedelijkt aan een razendsnel tempo. België is een aaneenrijging van steden, met daartussen verkavelingen. In die stedelijke omgevingen maken jongeren bijna een derde uit van de bevolking. En toch uit zich dat nauwelijks in de berichtgeving. Een cynisch

stemmetje in mij zegt dat minderjarige jongeren electoraal niet interessant zijn, maar gaat het enkel daarover?

Het ligt natuurlijk ook aan de samenstelling van onze redacties in Vlaanderen: de witte mannelijke journalist van middelbare leeftijd is nog steeds dominant op de redactievloer. Het is problematisch als je als journalist geen jongeren aan het woord laat omdat je er geen kent. Het is problematisch als je als journalist over jongerenthema's schrijft en enkel volwassen professionals aan het woord laat. Zelfreferentieel denken is op veel redacties nog steeds een van de grootste oorzaken van een gebrek aan diversiteit in de berichtgeving.

Terwijl de pijn, eenzaamheid, woede, onbegrip, angst en de gelatenheid bij jongeren echt zijn. Niet elk kind heeft de luxe om in een leuk en warm gezin op te groeien. Met voldoende afleiding, waar ouders helpen met het huiswerk, koken voor de kinderen en met hen praten. Waar ruzies beslecht worden met woorden, en niet met vuisten. Veel kinderen en jongeren vinden deze periode een nachtmerrie. Ze zijn hun structuur kwijt, zien hun vrienden niet meer en hebben nauwelijks houvast over het heden én de toekomst.

We bepamperen onze jeugd dus geenszins. Integendeel. Jonge mensen lijken ongelimiteerde keuzes te hebben in vergelijking met de vorige generatie. Maar welke twijfel en onzekerheid brengt dat met zich mee? Er is veel veranderd in de afgelopen vijftig jaar, maar veel is ook hetzelfde gebleven. De drang van jonge mensen naar vernieuwing en toekomst, naar jezelf definiëren, naar avontuur, seks, feest en je eigen grenzen opzoeken: die is nog steeds even hard als bij de jeugd in de jaren zestig, waar experimenteren bovenaan het lijstje stond.

Wie de zorgen, stress en de problemen van jongeren vandaag minimaliseert, ontkent in feite zichzelf en de persoon die hij geworden is. Zijn we immers niet allemaal de mensen die we vandaag zijn, dankzij onze jeugd?

Marjorie Blomme
Hoofdredacteur StampMedia

Als kind droomde je van het avontuur dat bij de journalistiek komt kijken. Ik ken die aantrekkingskracht. Maar ondertussen zijn we volwassen geworden

Van Kasper Goethals (De Standaard)

Aan Veronika Munk (Telex)

Onderwerp Ademen

Beste Veronika,

Ik zag mijn eerste mondkmaskers in een veld aan de Turks-Griekse grens. Het waren de eerste dagen van maart en ik vond het een hallucinant zicht. Overal ontploften traangasgranaten, er werd met scherp geschoten, dikke rollen prikkeldraad maakten het onmogelijk voor de verzamelde migranten om Europa te bereiken. Maar deze gevluchte mensen, op zoek naar een beter leven, waren minstens even bang voor het onzichtbare virus als voor de Griekse grenswachters. Het leek me nogal overdreven.

Twee weken later stond ik naast het bed van een stervende coronapatiënt in het UZ Gent. 'We zijn in oorlog', zeiden de artsen. Het leek op geen enkel conflict dat ik al had gezien. Als reporter vond ik het moeilijk om die 'oorlog' goed te vatten. Van welke kant kwam de dreiging? Welke structuren, politieke leiders en legers waren verantwoordelijk? Het enige dat ik zag, was een slapende vijftiger met een buis in zijn keel, omringd door peperdure moderne medische apparatuur, ondergebracht in een vesting van onze sterke verzorgingsstaat.

Ongelofelijk hoe in een vingerknip onze wereld was veranderd. Ons land was in lockdown gegaan. We leken plots op een politiestaat. Ik zal nooit vergeten dat ik door het kamerraam de E40 kon zien liggen. De snelweg was helemaal leeg.

Een ongelofelijke energie borrelde op in de buik van *De Standaard*. Meer dan ooit werd duidelijk waar ruim honderd journalisten samen toe in staat zijn. De leescijfers en het aantal abonnees schoten de lucht in, zoals bij kwaliteitskranten in de hele wereld. De rol van een vrije pers werd duidelijk. In tijden van woekerende desinformatie op het internet en onzekerheid, zochten burgers massaal bakens van vertrouwen.

Tegelijk werd in jouw thuisland Hongarije juist dat vertrouwen als staatsgevaarlijk gezien. In het prachtige Boedapest – dat nog slechts fungeert als laagje bladgoud op het karkas van de Hongaarse democratie – werd een wet ingevoerd die journalisten die 'paniek zaaien' drie jaar in de gevangenis kan doen belanden. Jouw krant *Index.hu*, het laatste onafhankelijke dagblad, werd overgenomen door een vriend van premier Viktor Orbán. Je begon je eigen website met collega's.

Met deze brief wil ik je voor je moed bedanken. Als kind droomde je van het avontuur dat bij de journalistiek komt kijken. Ik ken die aantrekkingskracht. Maar ondertussen zijn we volwassen geworden. Jij ondervindt aan den lijve dat de nood aan onafhankelijkheid de pandemie zal overleven. Ik wens ons hier in Vlaanderen daarom jouw waakzaamheid. Want in deze coronatijden werd duidelijk: de vrije pers is als ademen. Pas als hij bedreigd wordt, waardeer je zijn onschatbare waarde.

Kasper

Veronika Munk is hoofdredactrice van de Hongaarse nieuwswebsite Telex.hu.

Vergeet je lidmaatschap 2021 niet

(IN JE EIGEN BELANG EN DAT VAN COLLEGA'S)

Beste journalist,

ook 2021 dient zich aan als een uiterst boeiend en spannend jaar, waarin journalistiek almaar relevanter maar ook moeilijker wordt. Hoeven we in dat kader nog te wijzen op het grote belang van een zo sterk mogelijke journalistenbond?

Hoe meer leden, hoe meer financiële mogelijkheden we hebben en hoe groter onze representativiteit. Dat alles vergroot onze slagkracht, zowel bij dienstverlening aan individuele journalisten als bij onze collectieve belangenbehartiging ten overstaan van overheden of mediabedrijven. Misschien zie je persoonlijk op dit ogenblik geen nood aan directe VVJ-steun, maar feitelijk geniet je elke dag weer van de inspanningen die we leveren. Bovendien steun je met een ledenbijdrage solidair de vele collega's die wel degelijk nood hebben aan raad en daad.

Met de VVJ/AVBB, om onze Europese en mondiale koepelorganisaties EFJ/IFJ niet te vergeten, hebben we steeds gevochten voor elke meter persvrijheid – zij het een persvrijheid mét verantwoordelijkheid. Met vrucht hebben we ons beroepsstatuut, onze perskaart en de daaraan gekoppelde faciliteiten verdedigd. Tegen de coronabeperkingen in, zijn we opgekomen voor maximale bewegingsvrijheid en toegangsrechten voor journalisten. Inzake openbaarheid van bestuur en bronnenbescherming bleven we uiterst waakzaam. We kregen waardering voor de lancering van een specifiek Meldpunt Aggressie tegen journalisten.

We zijn ook blijven hameren op correcte arbeidsvoorwaarden voor journalisten. Loontrekkende beroepsjournalisten kunnen aanspraak maken op redelijke barema's en een pensioensupplement. En voor freelancers blijven we bij onze

uitgevers en de overheid werk maken van eerlijker vergoedingen en een degelijk sociaal statuut.

Bovendien hielpen we met onze individuele service weer talloze leden uit de nood. Waar relevant, ijveren we voor materiële voordelen voor journalisten (NMBS, Belga, press...). Communicatie over een en ander verloopt via ons ledenblad *De Journalist*, een digitale nieuwsbrief, onze website *journalist.be*, sociale media en de jaarlijkse *Journalisten Agenda*.

In de toekomst wachten ons nieuwe grote uitdagingen. Het is voor de journalistieke beroepsgroep dan ook van groot belang om paraat te staan en ongewenste schokken op te vangen. Dat is alleen mogelijk met een sterke en representatieve beroepsunie.

Om die redenen vragen we je om voor 2021 (opnieuw) aan te sluiten als VVJ-lid. Talloze journalisten zijn hier intussen op ingegaan, en hen willen we nu al hartelijk danken voor het hernieuwde vertrouwen.

We richten de vraag ook nog eens expliciet tot de beroepsjournalisten die vorig jaar slechts de kostendekkende administratieve vergoeding voor hun validatievignet betaalden. Ook hun solidariteit zouden de VVJ en al haar leden sterk waarderen.

Alvast dank en tot binnenkort!

het VVJ-bestuur en -secretariaat

Alle informatie op www.journalist.be

LIDGELDEN / KOSTENBIJDRAGEN 2021	€
Beroepsjournalist/journalist van beroep – lid VVJ » Waarborg autopersplaat (eenmalig)	125 » 40
Beroepsjournalist – GEEN lid VVJ » Administratiekost perskaart 5 jaar » Jaarlijks validatievignet perskaart » Waarborg autopersplaat (eenmalig) » Jaarlijks validatievignet autopersplaat	» 100 » 50 » 65 » 50
Stagiair-beroepsjournalist	90
Persmedewerker = journalist in bijberoep	75
Technicus – lid VVJ	70
Technicus – GEEN lid VVJ » Administratiekost T-kaart » Jaarlijks validatievignet T-kaart	» 40 » 15
Erelid (oud-journalist)	65
Docent journalistiek	60
Student journalistiek	20 à 50

➤ Voor **erkende beroepsjournalisten** volstaat betaling om hun lidmaatschap te hernieuwen en hun persdocumenten te krijgen.

➤ **Stagairs, persmedewerkers, technici en ereleden** krijgen een formulier toegestuurd dat ze moeten invullen en terugsturen.

Je kunt je bijdrage overschrijven op rekening **BE33 2100 3197 0646** van de VVJ, Zennestraat 21, 1000 Brussel. Vermeld **naam en erkennings- of lidnummer** in de mededeling. Je betaling bereikt ons best zo snel mogelijk.

Na ontvangst van uw betaling bezorgen we je spoedig je documenten:

- Voor **beroepsjournalisten/journalisten van beroep**: het validatievignet 2021 voor de officiële perskaart; desgevallend het validatievignet 2021 voor de autopersplaat
- Voor **technici**: het validatievignet 2021 voor de T-kaart
- Voor **stagiairs, persmedewerkers en ereleden**: de VVJ-lidkaart voor 2021
- Voor **beroepsjournalisten/journalisten van beroep en stagiairs**: het NMBS-formulier voor de gratis treinkaart
- **VVJ-leden** ontvangen bovendien automatisch *De Journalist* en de *Journalistenagenda*, krijgen toegang tot de volledige website www.journalist.be, inclusief de Journalistendatabank, en kunnen met elke vraag of elk probleem onmiddellijk contact opnemen met het VVJ-secretariaat of een VVJ-vertegenwoordiger op de redacties.

VLAAMSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN (VVJ)

Zennestraat 21 – 1000 Brussel

www.journalist.be | info@journalist.be | Tel: 02 777 08 40 | Fax: 02 777 08 49

17 bijzondere apps voor journalisten

Hoe optimaliseer ik mijn zoekopdrachten op Google? Wie heeft mijn persfoto's gepikt online? Hoe kan ik de massa data die ik heb visualiseren? Talloze apps kunnen het werk van journalisten vandaag lichter maken. De Nederlandse journalist Jerry Vermanen bundelde de interessantste voor de voorbije VVOJ-conferentie van 26 november.

CHARLOTTE MICHILS

1. EFFICIËNT ZOEKEN ONLINE

- Google is wereldwijd de meest gebruikte zoekmachine. De mogelijkheden zijn enorm, maar toch wordt slechts een fractie daarvan gebruikt. Zo kun je met Google zoeken op sites die zelf geen zoekfunctie hebben door als trefwoord 'site:' gevolgd door de url (zonder www) in te voeren. Een handigheidje dat je naar believen kan combineren met de extensie van de bestanden waarin je wil grasduinen. Probeer ook eens pittige trefwoorden als 'vertrouwelijk'.
- Misschien wil je wel eens weten hoe *De Standaard Online* eruit zag op 12 augustus 2002? De **Wayback Machine** is ons collectief geheugen en graast het internet af om foto's te nemen van sites. De kans is groot dat de historicus in je aan zijn trekken komt.
- Je bent druk bezig en ziet in je ooghoek een *post* om nooit meer te vergeten? Geen probleem, met **Archive Today** maak je *snapshots* van webpagina's die elk moment kunnen worden geüpdatet!
- Misschien ben je benieuwd naar de naam of herkomst van een specifiek object. Maak dan kennis met de magie van **Google Lens** en detecteer. Ook details blijven niet langer verborgen en met een beetje geluk achterhaal je de locatie van de foto.
- Of je bent benieuwd wie zoal je fotowerk 'recycleert' online? Met **RevEye Reverse Image Search** (voor Firefox) scan je het web in geen tijd. Lees op de VVJ-site hoe je kan verdienen aan dat 'recycleren' van je werk.

2. AUTOMAGISCH: LAAT INTERNET VOOR JE WERKEN

- Je zit midden in een onderzoek maar wil niet elke dag dezelfde zoekopdrachten uitvoeren? **Google Alerts** doet het voor jou. Resultaten krijg je automatisch in je mailbox.
- Wil je op de hoogte worden gehouden van bepaalde updates? Met **Visualping** of **Distill.io** kun je je websites naar keuze monitoren.
- Beu om tweemaal dezelfde handeling uit te voeren? Gebruik dan **IFTTT** (*If This Then That*). Zo kun je instellen dat je tweets automatisch worden doorgepubliceerd op je Facebook of dat elke gemaakte Instagram-foto automatisch naar Dropbox wordt opgeladen.
- Op **e-Procurement** worden de Vlaamse overheidsopdrachten gepubliceerd. Wil je op de hoogte blijven van welke overheid wat publiceert, *check it out* op <https://enot.publicprocurement.be/enot-war/searchNotice.do>

3. HANDIGE TRUCS VOOR DATAVERWERKING

- Geweldige search gedaan maar geen tijd meer om verder te doen? Gebruik **Google Bookmarklets** om je zoekopdrachten in Excel te bewaren.
- Je wil Excel loslaten op je data maar je data zitten vast in een pdf'je? Geen zorgen, **Tabula** brengt raad.

4. VERWERKING VAN BESTANDEN EN AFBEELDINGEN

- Enkele opdrachten voor de boeg die een waaier aan openstaande tabbladen vragen? Werk met **Toby**.
- Automatische transcribeertools werken in het Engels maar nog maar zelden in het Nederlands. **oTranscribe** helpt je wel om je interviews sneller om te zetten in geschreven tekst.

5. EFFICIËNT TWEETS BIJHOUDEN

- Analyseer met **Foller.me** Twitter-accounts op hun activiteiten en behandelde onderwerpen.
- *Man or machine?* **Botometer** helpt je achterhalen wie achter het account zit.

6. VISUALISEER JE DATA

- Met **Flourish** ga je voor visuele perfectie. De keerzijde is dat het iets moeilijker in gebruik is.

7. SPECIAL: DE TOOLKIT VAN BELLINGCAT

- Nog een razend interessante extra tip: de duizelingwekkende toolkit van het onderzoeksjournalistieke collectief **Bellingcat**.

TOT SLOT

Zijn al die tools nu zaligmakend? Toch niet. Veel *apps* zijn van Google, niet altijd een vriend van de journalistiek. Vaak moet je voor een performantere versie van een *app* ook betalen. Sommige *apps* werken bovendien enkel in het Engels of zijn geënt op de situatie in Nederland. Dat laatste is bijvoorbeeld het geval met de **Wobgenerator**, een tool van de VVOJ die niet-specialisten moet toelaten makkelijker te WOBben. Wie toegang wil tot bestuursdocumenten in België, kan op de VVJ-website terecht. Je vindt er ook *templates* voor openbaarheidsverzoeken.

Meer info

download hier de presentatie van Jerry Vermanen (@JerryVermanen) via www.journalist.be/Lekker-lui-met-apps-voor-journalisten

VOXPOPS: ZIN EN ONZIN VAN DE STEM VAN DE STRAAT

‘Mag ik u iets vragen?’

Corona heeft het aantal voxpops in de media een boost gegeven. Niet te overzien zijn ze, de willekeurige burgers die vanwege een journalist een microfoon onder de neus krijgen geduwd om een coronagerelateerd nieuwstopic te becommentariëren. ‘Zeker bij politieke berichtgeving moeten redacties hier toch zorgvuldiger mee omspringen’, zegt Kathleen Beckers, die doctorerde over het thema. **LUC VANHEERENTALS**

Al in 2014 leerde media-onderzoek hoe het gebruik van voxpops in het nieuws is toegenomen. In liefst 82 procent van de nieuwsuitzendingen op Een en VTM doken ze op, terwijl dat in 2003 nog maar in de helft ervan was. Kathleen Beckers, die als onderzoeker op het departement Politieke Wetenschappen van de UA doctorerde over voxpops, ondervroeg eind 2015 ook 253 Belgische journalisten over de praktijk. 35 procent van hen bleek in zijn of haar berichtgeving al eens op voxpop een beroep te hebben gedaan. Een recenter onderzoek uit 2018 trok het open en bekeek meer in het algemeen hoe de ‘publieke opinie’ in

berichtgeving aan bod werd gebracht, specifiek in de aanloop naar de verkiezingen van 2019. Behalve met voxpops gebeurde dat ook via opiniepeilingen, algemene verwijzingen naar de publieke opinie (‘de Vlaming denkt dat...’), het coveren van protestacties en verwijzingen naar berichten op sociale media. De onderzoekers stelden grote verschillen vast tussen audiovisuele en printmedia. In de audiovisuele media bleken voxpops in 2018 goed voor ruim de helft (53,8 procent) van alle verwijzingen naar ‘de publieke opinie’. In de printmedia was dat slechts 3,3 procent, maar daar kwamen wel fors meer algemene verwijzingen naar de publieke opinie voor in de zin van ‘de Vlaming denkt dat’.

‘MENSELIJKER’

Voxpops worden aangewend om berichtgeving levendiger, herkenbaarder en menselijker te maken. Dat houdt de aandacht van de kijker beter vast en zou ook een democratisch surplus bieden. Toch waarschuwt

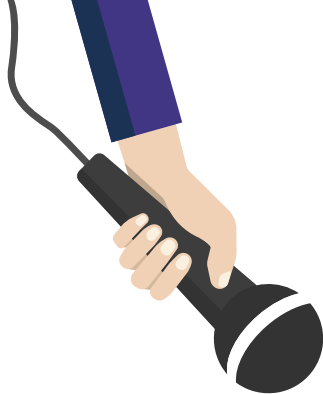
Kathleen Beckers voor ongepast gebruik, vooral bij politieke berichtgeving. ‘Tientallen studies, wereldwijd, tonen dat het publiek veel geloof hecht aan wat de gewone man of vrouw in een voxpop vertelt. Hij of zij wordt zelfs meer geloofd dan een politicus of de resultaten van een poll. Door de makkelijke identificatie vindt men zo’n getuigenis immers authentiek – meer authentiek bijvoorbeeld dan het resultaat van een poll. Het risico is natuurlijk dat de kijker of luisteraar de neiging heeft het geuite standpunt te veralgemenen tot dé publieke opinie. En dat beïnvloedt mogelijk ook zijn politieke voorkeur en stemgedrag.’

VERSCHILLENDE MENINGEN

Minstens moeten bij voxpops dan ook diverse meningen aan bod komen. En hier knelt het schoentje, zegt Kathleen

‘Zeker bij politieke berichtgeving moeten redacties er toch zorgvuldiger mee omspringen’

Kathleen Beckers (UA)

Beckers. Uit een analyse van tweeduizend voxpops op Een en VTM in de periode 2003-2014 bleek dat in liefst 4 op de 5 gevallen slechts één standpunt aan bod kwam. Slechts 8 procent besteedde gelijke aandacht aan meer dan één standpunt. Beckers: 'Uit een bevraging bij journalisten blijkt dat ze de voxpops vaak selecteren op basis van hun eigen inhoudelijke inschatting over wat burgers denken en willen. Deze inschatting is echter vaak niet correct. Journalisten blijken Vlamingen veeleer rechts te situeren, terwijl ze in werkelijkheid veeleer aanleunen bij het centrum.' Bij journalisten zelf zijn voxpops daarom nog niet populair. Uit internationale studies blijkt dat ondanks de voordelen velen er negatief tegenover staan. Van de 253 Belgische journalisten die Kathleen Beckers eind 2015 ondervroeg, was liefst 63 procent van oordeel dat er te veel voxpops opduiken in de nieuwsuitzendingen. Ruim de helft (of 55 procent) bevestigde bovendien dat ze een vertekend beeld geven van wat de publieke opinie denkt.

TE WEINIG DIVERS

Beckers pleit voor terughoudendheid. 'In het algemeen moeten redacties zich eens bezinnen over de noodzaak om op voxpops een beroep te doen,' zegt ze. 'En door hun grote invloed op de publieke opinie moeten voxpops hoe dan ook een meer divers scala aan opinies aan bod laten komen. Voor veel items is dat nu niet het geval. Ook het opgevoerde publiek moet diverser.' Tijdens haar doctoraatsonderzoek leerde Beckers dat niet-blanken nauwelijks aan bod komen in voxpops, al heeft ze de indruk dat dit de voorbije jaren verbeterd is. Eenzelfde voorbehoud is er voor meer algemene verwijzingen in de berichtgeving naar wat 'de publieke opinie' er zou van vinden, zoals vooral in printmedia gebeurt. Kathleen Beckers: 'Ook dat zijn vaak heel eenzijdige uitspraken en interpretaties, waarvan allesbehalve duidelijk is op waarop ze zijn gebaseerd.'

Tim Pauwels (VRT) 'Zelden of nooit een klacht'

Als ombudsman van de VRT-Nieuwsdienst krijgt Tim Pauwels zelden of nooit een klacht te verwerken over het gebruik van voxpops. 'Ik krijg integendeel vaak reacties van mensen die vinden dat de man in de straat nog te weinig aan bod komt, en dat beleidsmakers toch mogen worden geconfronteerd met een heersend ongenoegen.' Pauwels heeft overigens de indruk dat de VRT 'almaar zuiniger wordt met voxpops' - ook al beschikt hij niet over cijfers om dat te bewijzen.

De VRT-Nieuwsombudsman beaamt wel dat zeker de openbare omroep - en zeker als het over politieke onderwerpen gaat - diverse meningen aan bod moet laten komen. 'Het redactiestatuut en onze deontologische code zijn wat dat betreft heel duidelijk. Ook bij straatinterviews moeten we streven naar diversiteit en zowel jong als oud, man en vrouw, autochtoon en allochtoon aan bod laten komen. Hoe dan ook mogen voxpops niet worden misbruikt voor stemmingmakerij over onderwerpen waar mensen niet meteen bij betrokken zijn, denk aan de vraag welke gevangenisstraf een beklaagde zou moeten krijgen.'

Volgens Tim Pauwels valt het bij de VRT met die diversiteit best mee. 'We hebben stappen vooruit gezet op dat vlak, ook al is er nog beterschap mogelijk.' Dat er bij 4 op de 5 voxpops slechts één mening aan bod komt, zoals het onderzoek van Kathleen Beckers in 2015 uitwees, betwijfelt hij. 'Bovendien moet je toch ook altijd de context mee bekijken. Bij een treinstaking of overstroming bijvoorbeeld is het toch evident dat je daarover eerst en vooral de gedupeerden hun ongenoegen kenbaar laat maken.'

Kris Vanmarsenille (*Gazet van Antwerpen*)

‘Voor onze krant van groot belang’

‘Voor een regionale krant als *Gazet van Antwerpen* zijn voxpops van groot belang’, zegt hoofdredacteur Kris Vanmarsenille. Zo brengt de *Gazet* elke week buurtreportages waarin zoveel mogelijk mensen aan het woord worden gelaten over wat er in hun omgeving gebeurt. ‘Mensen zijn nu eenmaal betrokken bij dergelijke thema’s en weten waarover ze praten. Vaak laten we daar ook nog politici of experts op reageren. Het zijn steevast de best gelezen verhalen in ons nieuwsaanbod.’

Vanmarsenille beklemtoont dat journalisten nooit vertrekken vanuit een eigen mening over wat mensen moeten denken of zeggen.

‘We streven wel zoveel mogelijk diversiteit na: jong en oud, man-vrouw, autochtoon-allochtoon. En we proberen altijd zoveel mogelijk verschillende meningen te brengen. Uiteraard gebeurt het dat een bepaalde sfeer in een wijk of een stad echt wel overheersend is. Dan laten we dat ook uit de reportage blijken.’

Op de *GVA*-site worden ook video’s met voxpops doorgaans goed bekeken. Kris Vanmarsenille: ‘Daar vind ik het echter moeilijker om genuanceerd te zijn, omdat je minder reacties kan tonen en ze over het algemeen ook kort zijn. Maar als bijkomende illustratie bij een artikel kan video zeker.’

Nicholas Lataire (*NewsCity/VTM*)

‘Mini-getuigenissen zijn nog geen voxpop’

Ook VTM Nieuws maakt in reportages vaak gebruik van de stem van het volk. ‘We kiezen daarbij voor mensen met een mening, dat wel’, zegt Nicholas Lataire, hoofdredacteur van VTM Nieuws. ‘Toch dragen we er ook zorg voor een divers scala aan meningen te brengen.’

Lataire verkiest overigens de term ‘mini-getuigenissen’ boven voxpop. ‘Over het algemeen kiezen we mensen immers niet willekeurig, maar heel gericht binnen een bepaalde context. Als we bijvoorbeeld een reportage maken over een aangekondigde sluiting van de horeca en daarbij horeca-ondernemers aan het woord laten, zien we dat niet als een pure voxpop. Idem overigens als we datzelfde nieuwsfeit vanuit de klant benaderen. Ook dat gebeurt dan immers in een horeca-context.’

Het sluit niet uit dat VTM soms toch terugvalt op de klassiekere voxpop, maar dat is dan vrijwel altijd binnen de context van een peiling of een duidelijk verhaal met een onderzoekscontext. Nicholas Lataire: ‘En ook dan letten we erop dat de meningen die aan bod komen een weerspiegeling zijn van de resultaten van de studie.’

Dirk De Mesmaeker (*RING tv*)

‘Interessant als aanvulling’

Variatie zoeken naar leeftijd, geslacht en dies meer. En zoveel mogelijk de pro’s en contra’s van iets aan bod laten komen. Dat krijgen de journalisten van de regionale zender RING tv mee als ze in Halle-Vilvoorde voor voxpops worden uitgestuurd. ‘Zeker bij gevoelige thema’s letten we daarop’, aldus hoofdredacteur Dirk De Mesmaeker.

‘Natuurlijk kun je voxpops zodanig selecteren en opknippen dat ze in elk verhaal passen, maar dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn. We rekenen hiervoor op de integriteit en de eerlijkheid van de betrokken journalist.’ Principeel is Dirk De Mesmaeker zeker niet tegen het gebruik van voxpops. ‘Ze kunnen een reportage beter verteerbaar of menselijker maken. Maar dan wel altijd als aanvullend materiaal. Op zich kunnen voxpops nooit volstaan om een reportage ‘body’ te geven.’

Europa schakelt versnelling hoger in aanpak SLAPP

Overal ter wereld gaan journalisten gebukt onder intimiderende rechtszaken vanwege publieke functionarissen of machtige ondernemingen. Tegen dergelijke SLAPP (*strategic litigation against public participation*) wil een Europese coalitie van journalistenverenigingen, ngo's en academici iets doen. Een *wake-up call* kwam er ook in Europa met de moord op de Maltese journaliste Daphne Caruana Galizia, die haar leven lang ten strijde trok tegen witwas en corruptie. Op het moment van haar dood was ze verwickeld in liefst 42 burgerlijke procedures en 5 strafzaken.

Behalve (onderzoeks)journalisten delen ook academici en ngo's in de brokken. België blijft evenmin gespaard: de voorbije paar jaar werd onder meer tegen de internetpublicaties *Apache*

en *EU Observer* de ene na de andere procedure ingeleid.

De internationale dimensie van het probleem heeft de Europese Commissie tot actie aangezet. Věra Jourová, als Commissielid bevoegd voor Justitie, wil daarbij ook het zogenaamde 'forumshoppen' tegengaan. Op dit ogenblik kan een eisende partij immers vrij willekeurig de rechtbank en het toepasselijke nationale recht uitkiezen die hem het beste uitkomt. Daarnaast wordt gedacht aan een Europese richtlijn die SLAPP sowieso moet tegengaan. Het komt erop neer tergende en nutteloze rechtszaken al in een vroeg stadium te identificeren en af te voeren. De Europese Federatie van Journalisten (EFJ), met daarin de VVJ, wordt betrokken bij het ontwerpen van de richtlijn. (CM)

Minister blokkeert journalist op Twitter en wat met de persvrijheid?

Kan een minister zomaar een journalist blokkeren op sociale media? Het overkwam journalist en oud-rechter Jan Nolf, toen hij Vlaams Justitieminister Zuhair Demir (N-VA) op Twitter een bericht had gestuurd.

CHARLOTTE MICHILS

Eind september noemde Demir de Gentse burgemeester Mathias De Clercq (Open VLD) in een felle post een 'stokende haatsmurf'. Jan Nolf, die met zijn nieuwsblog JustWatch het justitiebeleid op de voet volgt, maande haar hierop tot kalmtte aan, zonder meer. Prompt ging de Vlaamse minister van Justitie over tot blokkering van Nolfs account. Het resultaat: geen *posts* meer van de minister, zelf elke interactie ontzegt en geen zicht meer op de interacties met andere twitteraars. Jan Nolf, die als journalist in bijberoep is aangesloten bij de VVJ, ziet zijn journalistieke activiteiten op die manier ernstig gekortwiek. Voor hem cruciale informatie bereikt hem niet meer. Weliswaar zou hij via omwegen alsnog aan die *posts* kunnen geraken, bijvoorbeeld door een ander account aan te maken. Maar zoiets weegt hoegenaamd niet op tegen een directe verbinding met de volledige twitteromgeving van de betrokken minister, aldus

© Photonews

Zuhair Demir en Jan Nolf: twitterrel leidt tot censuur

Jan Nolf. En dus wordt hij wel degelijk getroffen in zijn journalistieke vrijheden.

PRECEDENT TRUMP

Voor een precedent kunnen we in de VS terecht. Daar werden op zeker ogenblik academici van Columbia University door president Trump op Twitter geblokkeerd, nadat ze voor hem kritische boodschappen hadden gepost. Een rechter oordeelde toen dat het Twitter-account van de Amerikaanse president een publiek forum is en dat discriminatie op grond van overtuiging bijgevolg niet kan. Het Amerikaanse Hooggerechtshof staat op het punt zich uit te spreken in een gelijksoortige zaak waarbij Trump burgers blokkeerde. De kans is reëel dat

de klagers ook dit keer zullen winnen.

Wellicht gaat de rechtspraak ook bij ons die kant uit. Artikel 10 van het Europese Mensenrechtenverdrag (EVRM), dat de persvrijheid regelt, is streng voor *viewpoint discrimination*. Ook belangrijk is dat door de blokkering de toegang tot bestuursinformatie wordt ontzegt, een recht verankerd in de Belgische Grondwet en het Vlaams Bestuursdecreet. Meer principieel belemmert de blokkering van een journalist op Twitter de waakhondfunctie van de pers. En sociale media zijn toch meer dan een marketingtool.

Meer informatie op de blog van Jan Nolf: *JustWatch*

WORDT JULIAN ASSANGE OP 4 JANUARI UITGELEVERD AAN DE VS?

‘VS misbruiken wetgeving om onthullingen te criminaliseren’

Op 4 januari doet de Londense rechtbank uitspraak over de al dan niet uitlevering van Julian Assange aan de VS voor het schenden van Amerikaanse staatsgeheimen. En of Assange nu een echte journalist is of niet, ook voor journalisten gaat het om een belangrijke zaak.

LUC VANHEERENTALS

De Amerikaanse justitie vervolgt Assange (49) voor 18 aanklachten, waarvan 17 te maken hebben met spionage. Assange riskeert in de VS een gevangenisstraf van 175 jaar. Hij is de man achter het in 2006 opgestarte WikiLeaks, dat tot dusver miljoenen geheime documenten publiceerde over onder meer wanpraktijken van het VS-leger in Irak en Afghanistan. Die werden aangebracht door klokkenluiders zoals (de intussen veroordeelde) Chelsea Manning. Wereldwijd maakten media gebruik van die informatie. Bekend zijn bijvoorbeeld de beelden van een Amerikaanse helikopter die in 2007 in Bagdad een precisiebombardement uitvoerde met 15 burgerslachtoffers, onder wie twee journalisten van Reuters.

Assange verschanste zich van 2012 tot 2019 in de Ecuadoriaanse ambassade in Londen. Kort voordien had ook Zweden om zijn uitlevering verzocht voor een verkrachtingszaak. Toen die werd geseponneerd en Assange de ambassade verliet, werd hij alsnog gearresteerd. Want vooral de VS hebben nog een fors ei te pellen met de man.

‘VERZETSTRIJDER’

De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) en zijn Europese component EFJ eisen resoluut de vrijlating van Assange. Volgens Antony Bellanger, secretaris-generaal van de IFJ, is de rechtszaak tegen Assange ‘een regelrechte aanval op de persvrijheid’. Assange is overigens lid van de Australische journalistenbond MEAA. Bellanger: ‘Assanges enige misdaad was misdaden en wredeheden van anderen aanklagen, zoals die van VS-troepen. Dit proces vormt dan ook een extreem gevaarlijk precedent voor journalisten en media-organisaties. Samen met mensen zoals Edward Snowden, Chelsea Manning en Sarah Harrison behoort Assange tot een lichter ‘verzetstrijders van de 21^e eeuw.’

Ook de Britse journalistenbond NUJ (National Union of Journalists) neemt het voor de Australiër op. ‘De VS misbruiken hun spionagewetgeving om media die wantoestanden onthullen te criminaliseren’, wordt gezegd. Solidariteitsbetuigingen kwamen er verder van Amnesty International en diverse prominenten. Onder hen voormalig defensieanalist Daniel Ellsberg (89), die in het begin van de jaren 1970 geheime legerdocumenten doorstuurde naar *The New York Times*. In die zogenaamde Pentagon Papers werden de leugens van de toenmalige VS-regering over de Vietnamoorlog ontmaskerd. Van zijn kant getuigde VN-gezant Nils Melzer dat Assange tijdens zijn voorhechtenis werd blootgesteld aan psychische martelingen en dat zijn gezondheid lammetabel is.

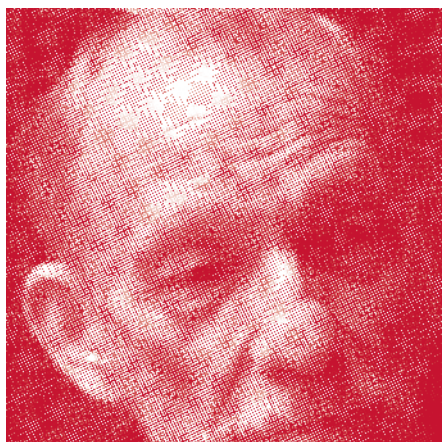
JOURNALIST ?

Onder journalisten blijft weliswaar de discussie woeden: is Assange wel een echte journalist, of gaat het meer om een activist die plompverloren tonnen documenten online zwierde zonder daar een echte journalistieke oefening op te doen? Tim Dawson, die bij de IFJ de zaak op de voet volgt, vindt dat een irrelevante discussie. ‘Assange wordt onder meer vervolgd voor activiteiten die journalisten elke dag verrichten. Dat is bijvoorbeeld zijn actief aansporen van Chelsea Manning om meer informatie ter beschikking te stellen. Een veroordeling van Assange zou dus een donkere schaduw werpen over elke journalist die geklasseerde documenten aangeboden krijgt. Klokkenluiders van hun kant zullen worden aangemaand om te zwijgen.’ Dawson wijst er nog op dat de vervolging van Assange zich situeert in een trend om steeds meer documenten te klasseren als ‘geheim’ en steeds vaker klokkenluiders te vervolgen. Wordt vervolgd op 4 januari voor de Londense Woolwich Crown Court.

© Belga

Begin dit jaar betoogden medestanders van Assange nog voor de Britse ambassade in Brussel.

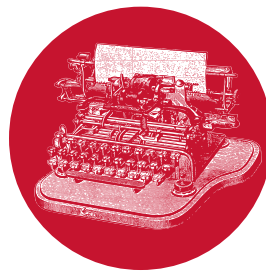
Journalist-auteur Aad van Maanen (78) overleden

In Berchem is op 26 november oud-collega Aad van Maanen overleden. Hij werd 78. Aad was vooral gekend als Belga-redacteur met standplaats in Antwerpen, waar hij hoofdzakelijk het stadsnieuws versloeg. Voor Belga werkte hij ruim een kwarteeuw. Aad was ook actief in de afdeling Antwerpen-Limburg van de Belgische Persbond, later VVJ, waar hij van 2002 tot 2008 als secretaris fungeerde.

Hij maakte ook faam als auteur. Zo publiceerde hij in 2008 *Portret van een gentleman-journalist* over Edouard Heinzmann-Savino. In 2011, bij het 125-jarig bestaan van de Belgische Persbond en de Antwerpse afdeling, volgde *Een kans gemist om te zwijgen - De Antwerpse pers in 1886*. In 2018 verscheen *Meneer de opsteller*, met portretten van ruim 450 Antwerpse dagbladschrijvers die tussen 1830 en 1914 de pen vasthielden. Ook de ontstaansgeschiedenis van de Antwerpse perspublicaties kwam in dat lijvige werk van 520 pagina's aan bod.

De Antwerpse, en bij uitbreiding Vlaamse journalistiek verliezen met Aad een belesen en aangename collega. Aan de familie en allereerst zijn echtgenote onze oprechte deelneming.

Justin Gleisner
oud-voorziter Persbond Antwerpen

DE JOURNALIST- ANTIQUAAR

Een portret door Lukas De Vos

Maanden geleden, toen de koffiebars nog open mochten, sprak Aad van Maanen nog geregeld met vrienden af. Een van de laatste keren zei hij lijsig: 'Ik voel me niet zo goed, ik ben in behandeling'. Het 'waarvoor' vulden wij in naar eigen vermogen. Dat cafés, eethuizen en bibliotheken vervolgens dichtgingen, was wellicht de druppel te veel voor Aad.

Na zijn pensioen bij Belga had hij weer aangeknoopt bij zijn eerst liefde: het boekenvak. De voorbije jaren besteedde hij aan een viertal doorwrochte historische overzichten. Daaronder *Een Kans Gemist om te Zwijgen: De Antwerpse Pers in 1886* (2011) en *Meneer de Opsteller*, met 450 portretten van Antwerpse journalisten (2017). Het verband was overduidelijk: pers en Antwerpen.

Aad was nochtans in Rotterdam geboren en studeerde Neerlandistiek aan de Amsterdamse universiteit. Ooit opende hij in Leiden in een onooglijk hoekpand 'Antiquariaat Klikspaan'. Daar blonk hij uit met een eigen boekenzoekdienst, die hem groot plezier bezorgde telkens als hij iemand kon helpen. Zoals die tachtigjarige dame die hem het gedicht *Eliza's Vlucht* voordroeg en die hij op weg hielp naar het boek *De Negerhut van Oom Tom*, waar het in voorkwam. Aad: 'Die oude mevrouw was diep ontroerd en heeft mij nog jaren met nieuwjaar een kaartje gestuurd'.

In 1970 begon Aad als verslaggever voor Associated Press te werken, met als werkterrein: België. Zo kwam hij naar de oude hoofdstad van de Nederlanden en daar vond hij onmiddellijk zijn draai. Dat was nog meer het geval na zijn overstap naar Belga, waar hij een kwarteeuw lang het Antwerpse economische, politieke en culturele leven mocht opvolgen. Het was de tijd dat Antwerpen Europese Hoofdstad 1993 was, en Belga zijn kantoor had in het Pershuis dat de stad ter beschikking had gesteld aan de Grote Markt.

Daar was Aad vaak te vinden, het hoofd altijd een beetje schuin, ogen dichtgeknepen achter een zware bril, en altijd in voor een glas. Of twee. Maar ook altijd plichtsbewust en met een hart voor het geweldige beroep van journalist. Van 2002 tot 2008 was hij secretaris van de VVJ-afdeling Antwerpen-Limburg. Nu ook zijn urne er een plaatsje heeft gekregen, gaat Aad uit Antwerpen nooit meer weg.

FOTOGRAAF
CARL DE KEYZER

Verschenen in
De Standaard Weekblad
op 17 oktober 2020

FOTO GEKOZEN DOOR
KRISTOF VADINO
FOTOGRAAF

Een moment waarin niets vast ligt, alles open blijft.
Je kan blijven rondzwerven in het beeld.

Het beeld wil niet meer zijn dan het is,
waardoor het net de juiste toon vindt.

De fotograaf is niet groter dan zijn onderwerp,
er is subtiele ontmoeting.

Een intrigerend evenwicht tussen de fotograaf,
de jongen en de omgeving.

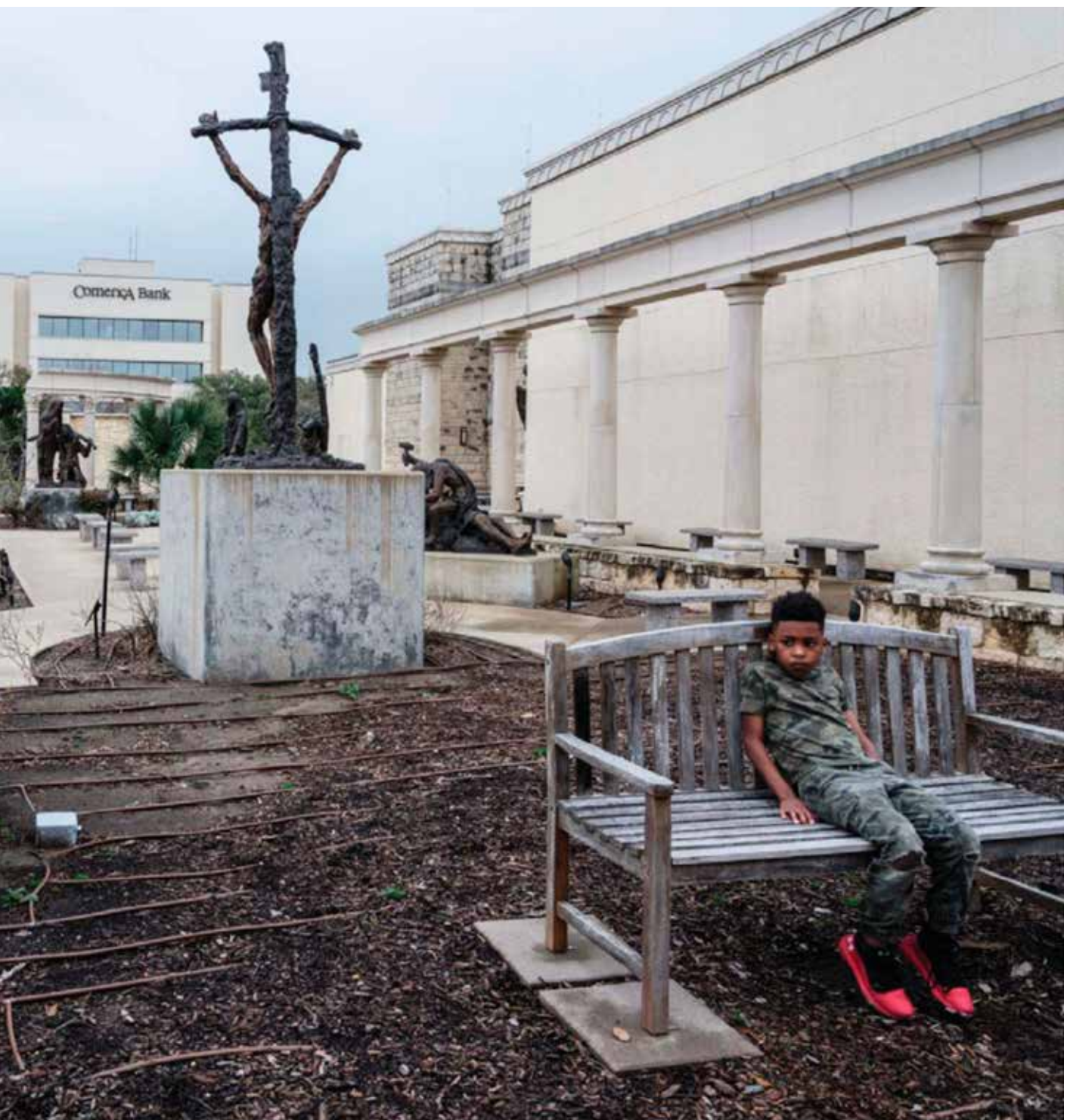
Niet dwingend, wel zwevend. Het beeld leeft.
En breng je zachtjes ergens naartoe.

Dat is zeldzaam in een fotografisch tijdperk van ofwel
schreeuwerige interpretatie ofwel koude registratie.

Het doet me denken aan de vroegste Chinese schilders voor
wie wat niet op doek staat even belangrijk is als wat er wel op
staat. Dit keer niet met een mooi berglandschap, maar met
de onthutsende religieuze realiteit van de VS als onderwerp.

Uit de nieuwe reeks God Incorporated van Carl De Keyzer.

PIETER KNAPEN,
SECRETARIS-GENERAAL EN
OMBUDSMAN, OVERLOOPT
DE RECENTSTE UITSPRAKEN

De Raad voor de Journalistiek heeft in oktober en november zeven uitspraken gedaan, waarvan twee over de manier waarop wordt bericht op basis van een schriftelijk document. Een andere zaak gaat over televisiebeelden over de naleving van de coronamaatregelen. Mensen stellen geregeld de vraag of en hoe media beelden van hen mogen maken, publiceren of uitzenden als ze op straat rondlopen. De richtlijn uit de Code over beelden op openbare of voor de pers toegankelijke plaatsen biedt daarvoor een leidraad.

DOSSIER 2020-30

NALEVING VAN DE CORONAMAATREGELEN IN BEELD

In deze klacht nemen twee broers en hun vader aanstoot aan een reportage over de naleving van de coronamaatregelen op paasdag aan de basiliek van Scherpenheuvel, waarbij klagers twee keer kort in beeld komen. Ze vinden het ongehoord dat ROB-tv hen close-up en op een negatieve manier in beeld brengt. De Raad volgt die redenering niet en verklaarde de klacht ongegrond, waarvoor hij verwijst naar drie elementen. De naleving van de coronamaatregelen is een thema van groot maatschappelijk belang en het is journalistiek verantwoord om dat in beeld te brengen. Klagers waren op uitstap met de fiets en hun betrokkenheid bij de inhoud van de reportage is duidelijk. En de beelden, de intro en het commentaar zijn algemeen en niet beschuldigend ten aanzien van klagers.

DOSSIER 2020-29

EEN DOCUMENT IS GEEN INTERVIEW

Klager Clair Ysebaert was voorzitter van het kiescomité voor de voorzittersverkiezingen bij Open Vld. Die verkiezingen werden uitgesteld en *Business AM* schreef dat dit uitstel volgens het kiescomité van de partij eigenlijk onterecht was. De eerste versie van het artikel liet daarbij uitschijnen dat Ysebaert gesproken had met de redactie van *Business AM*, terwijl er geen gesprek geweest was. De citaten in het artikel kwamen uit een document dat Ysebaert als voorzitter van het kiescomité geschreven had. *Business AM* zegt dat het snel moest gaan en dat het in online journalistiek gangbaar is om eerst een korte versie met de

essentie te publiceren en die vervolgens aan te vullen. De Raad vindt tijdsdruk echter geen argument en noemt het journalistiek onzorgvuldig om te laten uitschijnen dat er een gesprek is geweest in plaats van te verwijzen naar het document. Verder legt de titel "Voorzitter kiescomité Open Vld: 'Uitstel kon in principe niet'" Ysebaert woorden in de mond die hij niet gezegd heeft en die ook niet in het geschreven document staan. Dat is niet waarheidsgetrouw. De redactie heeft de titel en het artikel later aangepast, maar deze latere aanpassingen nemen de initiële inbreuken niet weg. De klacht is gegrond.

DOSSIER 2020-32

CITATEN ZO SAMENGEBRACHT DAT ZE WEZENLIJK ANDERE BETEKENIS KRIJGEN

Minister van Media Benjamin Dalle diende een klacht in tegen *SCEPTR* naar aanleiding van een artikel over een blogpost die hij op zijn persoonlijke website en Facebook schreef. Dalle zegt dat *SCEPTR* zijn boodschap foutief en tendentius weergeeft en dat de rechtzetting die hij gevraagd had, niet loyaal gepubliceerd is.

De Raad verklaarde de klacht gegrond. Het artikel werd niet gepubliceerd als een standpunt of opiniestuk maar als feitelijke berichtgeving, en volgens de Raad is de wijze waarop de journalist in zijn artikel over de blogpost bericht niet waarheidsgetrouw, wat ook geldt voor de titel "CD&V neemt het op voor allochtone relschoppers: 'Voelen zich vergeten'", die de inhoud samenvat. Door citaten uit verschillende paragrafen van de blog van Dalle op een bepaalde manier in te leiden en met elkaar te verbinden, doet de journalist uitschijnen dat passages die in realiteit over jongeren in het algemeen of jongeren in armoede gaan, betrekking zouden hebben op relschoppers in Anderlecht. Een journalist heeft het recht om conclusies te trekken uit feiten en gegevens, zegt de Raad, maar dat betekent niet dat hij citaten zodanig kan samenbrengen dat ze een wezenlijk andere betekenis krijgen dan in de oorspronkelijke tekst. Een link naar de oorspronkelijke tekst, zoals die in het artikel stond, ontslaat de journalist ook niet van zijn plicht om waarheidsgetrouw te berichten.

Verder is de Raad is van oordeel dat er geen sprake is van een loyale rechtzetting. *SCEPTR* heeft de hierboven vermelde titel op de website twee keer aangepast, maar liet de inhoud van het artikel ongewijzigd. En de publicatie van een mail waarin een rechtzetting wordt gevraagd, is geen rechtzetting.

Een journalist mag conclusies trekken uit feiten en gegevens, maar dat betekent niet dat hij citaten zodanig kan samenbrengen dat ze een wezenlijk andere betekenis krijgen dan in de oorspronkelijke tekst.

DOSSIER 2020-33

IDENTIFICATIE VAN VERDACHTE VAN GIJZELING IS GEORLOOFD

Het artikel op *HBVL.be* gaat over het onderzoek naar de gijzeling van een jongen van 13 en focust op klager, die het brein zou zijn achter de gijzeling en wordt omschreven als een berucht moslimextremist. Hij neemt aanstoot aan de publicatie van zijn naam, foto en gegevens over zijn gezin. De Raad vindt volledige identificatie geoorloofd omdat de ontvoering van een kind een zaak van gewichtig maatschappelijk belang is, omdat de aanhouding van klager niet wordt betwist en omdat hij door zijn eerdere vervolgingen in terrorismedossiers al een publiek figuur was.

Gezien de context van ontvoering en gijzeling van een jongen van 13 is het ook geoorloofd om in een profielschets van de verdachte te schrijven dat hij zelf vader van vier kinderen is en daarbij hun leeftijd te vermelden. De klacht is ongegrond.

DOSSIER 2020-34

COMBINATIE VAN GEGEVENS MAAKT GEPLAATSTE MINDERJARIGE IDENTIFICEERBAAR

Klager is de zoon van de verdachte in de hierboven vermelde gijzelszaak. Hij werd naar aanleiding van de zaak in een jeugdinstelling geplaatst. Zijn advocate zegt dat het artikel in *Het Belang van Limburg* hem onterecht identificeert. Deze klacht is wel gegrond. Zoals hierboven vermeld, is identificatie van de vader geoorloofd, en is het ook verantwoord om te vermelden dat in de ontvoeringszaak naast de vader ook verschillende van zijn familieleden zijn aangehouden, inbegrepen de aanhouding en plaatsing van een minderjarig familielid. Maar, zegt de Raad, juist omdat klager geplaatst is door de jeugdrechter, had de journalist omzichtiger moeten omspringen met de vermelding van een aantal gegevens, omdat klager door de combinatie van die gegevens identificeerbaar is. Dat strookt niet met de richtlijn over identificatie van minderjarigen die onder een maatregel van de jeugdrechter vallen.

DOSSIER 2020-31

VERMELDING DAT SLACHTOFFER JOINT VROEG, IS GEORLOOFD

Het artikel op *HLN.be* gaat over een rechtszaak tegen de leden van een jeugdbende, waarvan klager een van de slachtoffers was. Hij werd in elkaar geslagen toen hij de daders om een joint vroeg. Hij zegt dat het artikel hem herkenbaar maakt, terwijl zijn directe omgeving niet weet dat hij joints rookt. Ongegrond, zegt de Raad. De beschrijving van de feiten en de vermelding dat klager aan de daders een joint had gevraagd, is aan bod gekomen tijdens de publieke rechtszitting en het is geoorloofd om dat in deze context te vermelden. Het artikel vermeldt geen naam, initialen, leeftijd of woonplaats en is voldoende terughoudend met betrekking tot gegevens die klager als slachtoffer identificeerbaar kunnen maken.

DOSSIER 2020-28

BEDRIJF NIET GECONTACTEERD ONDANKS ERNSTIGE BESCHULDIGINGEN

RTV liet in een reportage een man aan het woord die vertelt dat hij gecontacteerd werd door het bedrijf Flancco om rookmelders bij hem te komen plaatsen, terwijl hij die niet besteld had. De rookmelders waren echter wel besteld door zijn zoon, tevens eigenaar van de woning, wat niet vermeld wordt in de reportage. De intro heeft het daarentegen over 'een man die waarschuwt voor agressieve verkoop van rookmelders', de journalist spreekt in zijn commentaar over 'on-doorzichtige praktijken', en de bewoner die zijn verhaal doet, spreekt van 'bedrog op zeer grote schaal'. De redactie en de journalist hebben Flancco niet gecontacteerd, noch om het verhaal te checken, noch met het oog op wederhoor. Dat strookt niet met de principes over waarheidsgetrouw berichten, checken van informatie en wederhoor. Daarom is de klacht gegrond.

**SIMON
GRYMONPREZ**

VROEGER

Redacteur binnenland
bij *De Standaard*

NU

Beleidsmedewerker Vlaamse
Onderwijsraad (VLOR)

‘Ik ben meer beleidsman dan journalist’

SIMON GRYMOPREZ (26) GING WERKEN VOOR DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

'In het derde jaar van mijn bachelor Geschiedenis aan de KU Leuven schreef ik enkele artikels voor studentenblad *Veto*. Zo proefde ik voor het eerst van de journalistiek en dat smaakte naar meer. *Veto* is een open organisatie, waar ik me thuis voelde. Wie voor *Veto* schrijft, heeft veel inspraak in het tot stand komen van artikels en krijgt er een leuke vrienden-groep bij. Ik was er met veel plezier actief als redacteur en vervolgens als hoofdredacteur.'

'Met een geschiedenisdiploma kan je verscheidene kanten uit. Ik heb journalistiek altijd als een van de opties gezien. Nadat ik afstudeerde, werd ik in 2016 geselecteerd voor een onderzoeksstage van drie maanden bij *De Groene Amsterdammer*. Met een team maakten we een dossier over de uitstoot van fijn stof in de landbouw. Ook schreef ik een stuk over de Bende van Nijvel. Die stage beviel me goed en ik besloot verder te solliciteren in de journalistiek.'

'Ik werd aangenomen als redacteur binnenland bij *De Standaard* en begon de thema's gezondheidszorg en onderwijs op te volgen. Ten tijde van *Veto* was ik heel kritisch tegenover de media, maar mijn ervaring bij *De Standaard* was vooral positief. Ik kreeg veel vrijheid om dossiers uit te werken en mijn eigen conclusies te schrijven. Er zijn een aantal artikels waar ik echt trots op ben, onder meer het onderzoek dat ik deed naar het Fonds voor Medische Ongevallen. Door WOB-verzoeken (*Wet Openbaarheid van Bestuur, nvdr.*) in te dienen en met oud-medewerkers te praten, kon ik ontdekken wat er mis liep bij het Fonds. Mijn bevindingen werden bevestigd toen het Rekenhof vervolgens een audit opstartte.'

'Ik vind het onderwijsveld enorm boeiend, maar jammer genoeg haalt slechts een fractie van de dossiers over onderwijs de media. Ik had bijvoorbeeld graag meer geschreven over duaal leren, waarbij jongeren vaardigheden ontwikkelen op school én op de werkvloer. Dat kan de leerervaring van zeker 10.000 jongeren veranderen. Toch was het moeilijk om dit topic in de krant te brengen: het was te niche. Ook al wordt het niet expliciet uitgesproken dat een onderwerp sexy moet zijn, ik begon op termijn toch aan zelfselectie te doen. Media hebben bovendien een tendens om te dramatiseren en dat past niet bij mijn karakter. Ik ben eerder een beleidsman die zaken in perspectief wil zetten.'

'Ik kijk met veel respect naar journalisten die nu de coronacrisis verslaan. Dat is een uitputtingslag waar ik geen energie uit haalde'

'Gaandeweg begon dat te wringen. Ik bijt me graag vast in beleidsdossiers, terwijl in de journalistiek de aandacht voor beleid en instituties afneemt ten voordele van human interest. Er wordt steeds minder geëvalueerd hoe overheidsdiensten werken, terwijl dat relevant is voor alle belastingbetalers. Wat dat betreft, ben ik misschien een journalist van de oude stempel (*lacht*). In oktober heb ik besloten de journalistiek te verlaten. Definitief. Al weet je het natuurlijk nooit helemaal zeker: ik ben pas 26, dus ik heb nog een loopbaan van 40 jaar te gaan!'

'Mijn nieuwe baan is bij de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR). Daarin komen mijn interesses voor onderwijs en beleid perfect samen. Als beleidsmedewerker werk ik aan een tweejarig project om het lerarentekort aan te pakken. In plaats van met vertegenwoordigers te praten, gaan we rechtstreeks met leraren in dialoog. Daarnaast volg ik dossiers en adviezen binnen de algemene raad op. Ik begeleid het proces vanaf het moment dat een vraag binnenkomt tot er een advies is gegeven. Net als in mijn journalistieke werk moet ik me snel kunnen inlezen en vlug analyses maken. Ik ben op 19 oktober gestart bij de VLOR, net voor de tweede

lockdown dus. Via Microsoft Teams word ik gecoacht en neem ik deel aan vergaderingen met collega's die ik nog niet in levenden lijve heb ontmoet. Het helpt dat ik als journalist dossierkennis opdeed en het veld al goed ken.'

'Als ik nu terugkijk op mijn periode in de journalistiek besef ik hoe bijzonder het is dat ik altijd in loondienst heb kunnen werken. Veel leeftijdsgenoten krijgen geen contract, of pas na een periode freelancen. Freelancen is niets voor mij. Ik heb dus ongelofelijk veel geluk gehad met het vertrouwen dat *De Standaard* me vanaf het begin gaf. Ik wens journalisten toe dat zij hun arbeidsvreugde behouden, want journalistiek is heel hard werken en weinig terugkrijgen. Ik kijk met veel respect naar journalisten die nu de coronacrisis verslaan. Dat is een uitputtingslag waar ik geen energie uit haalde, maar oud-collega's doen dat vol overgave. En dat is fantastisch.'

Opgetekend door Selma Franssen

ONDER EMBARGO

Journalisten komen, journalisten gaan. Zoek daarom **Sofie Demeyer** niet langer bij de VRT, waar ze 28 jaar dienst heeft gedaan, vooral als justitie-verslaggeefster. Sofie is nu woordvoester van minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden (CD&V).

Bij *Het Laatste Nieuws* zijn ze **Erik De Troyer** kwijt, die daar 20 jaar lang stadsjournalist was voor Gent en Aalst. Erik is nu woordvoerder van de Gentse schepenen van Cultuur, Stadsontwikkeling en Ruimtelijke Planning Sami Souguir (Open Vld).

BRUZZ dan weer moet het sinds kort zonder **Filip De Rycke** doen. Hij is nu Head of Content Planning bij BNP Paribas Fortis. Filip werkte 20 jaar als journalist, waarvan 15 jaar bij tv Brussel, en engageerde zich ook een tijd in het VVJ-bestuur.

Waarom **Simon Grymonprez** half oktober *De Standaard* heeft verlaten voor de Vlaamse Onderwijsraad, leest u op pagina 33.

Sinds 1 december is **Klaus Van Isacker** niet langer co-hoofdredacteur van de magazines van DPG Media, wat hij was samen met An Meskens. Verre van de eerste keer vond Klaus 'de tijd rijp om andere dingen te gaan doen'. Hij werkt voor DPG Media wel nog enkele digitaliseringsprojecten af.

Er zijn ook journalisten die gaan, en het geluk hebben dat met pensioen te kunnen doen. Zo pakte **Marc Van de Weyer** zijn

valies bij *Het Belang van Limburg*, zij het dat hij voor de krant nog een vaste wekelijkse rubriek blijft maken.

André Vermeulen kan het na 36 jaar VRT nieuwsdienst wat rustiger aan doen. André berichtte vaak over zuiderse landen én altijd over het Eurovisiesongfestival. 'Gelukkig' gepensioneerd is André niet: graag had hij ook na zijn 65ste nog doorgewerkt.

Dat geldt ook voor **Martine Tanghe**, over wie kranten en magazines vol stonden hoewel ze zelf geen interviews meer geeft (zoals ook dit blad ondervond). Met de presentatie van haar laatste tv-journaal tekende Martine overigens voor een kijkcijferrecord. Van een monument gesproken.

Eveneens met welverdiende rust gaat op 29 december **Robert Esselinckx**. Robert begon zijn carrière bij *Het Nieuwsblad*, was even hoofdredacteur van de nieuwsdienst van VT4 en bracht de laatste 23 jaar door bij tvbrussel (sinds kort onderdeel van BRUZZ).

Om een heel andere reden zien noch horen we **Ward Verrijcken** nog. Ook bij ons stond de VRT-filmjournalist bekend als een uiterst fijne en warme mens, zonde van die *final cut*.

lets langer, te weten 50 jaar geleden, overleed **Roger Van de Velde**. Hij begon in 1947 bij *De Nieuwe Gazet* en maakte vervolgens naam en faam als journalist en literair auteur. **Ellen Van Pelt** schreef zijn beklijvende levensverhaal bijeen, een biografie die zonet verscheen met de titel *Deze wereld is geen ergernis waard*.

Soms blijven journalisten ook gewoon journalist (en gelukkig maar). Niet **Stijn Tormans** van *Knack*, maar **Ann Schoubs** wordt de nieuwe directeur-generaal van De Lijn. Stijn had nochtans in *Knack* gesolliciteerd en voor een meer dan frisse wind kunnen zorgen daar bij de Vlaamse openbare vervoersmaatschappij, om te beginnen op het vlak van communicatie (zie pagina 11).

Vanaf 1 januari heeft News City, de nieuwskoepel boven *Het Laatste Nieuws* en VTM, een nieuwe baas: **Nicholas Lataire**. Hij volgt **Paul Daenen** op, die op 31 december bij DPG Media wordt uitgewuifd als "de stichter en

bezieler van News City en één van de grondleggers van het succes van De Persgroep en later DPG Media".

Nicholas Lataire krijgt bij News City **Dieter Van den Brande** naast zich als zakelijk directeur. 'Digital lead' **Kurt Minnen** verlaat het bedrijf.

De nieuwe lockdown in november heeft twee **Roularta**-publicaties tijdelijk het leven gekost. *De Streekkrant* zou op 16 december opnieuw verschijnen, *Steps* ergens in januari.

Intussen verschijnt **Apache** deze maand voor het eerst op papier. Het is de bedoeling dat voortaan vier keer per jaar te doen. Een jaarabonnement kost 50 euro. De lancering is mogelijk gemaakt door een voorfinanciering vanwege 1300 Apache-sympathisanten.

Apache kan wat extra middelen best gebruiken, nu het blijft bestookt worden met klachtprocedures, in het bijzonder vanwege de Antwerpse immolobbyist **Erik Van der Paal**. Voor journalist **Tom Cochez** gaat het om een schoolvoorbeeld van SLAPP (zie ook pagina 25).

Intussen heeft Apache overigens een gecensureerd artikel (*'Antwerpse vastgoedoorlog over miljoenenproject Lageweg'*) opnieuw online gezet. Op verzoek van Van der Paal had een kortgedingrechter de verdere online publicatie daarvan verboden. Maar door de diverse andere procedures dreigt dat tijdelijke verbod wel heel lang uit te lopen. Voor Apache, daarin gesteund door de VVJ, is dat een toch al te drastische beknopping van de persvrijheid.

Apache heeft ook nog zelf een klacht lopen tegen Van der Paal, omdat die op zeker ogenblik privédetectives heeft ingezet om Apache-journalisten te schaduwen. Naar aanleiding daarvan heeft het Europees parlement, in het kader van een groot rapport over (de bedreigingen voor en bescherming van) de vrijheid van informatie, een verbod op die praktijk goedgekeurd.

Initiatiefnemer voor dat amendement was Europees parlementslid **Kris Peeters** (CD&V). Het integrale EU-rapport is te vinden op www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0205_EN.pdf

Een kort geding dat de holding **Flying Group** heeft aangespannen tegen het magazine **EU Observer**, met de bedoeling een online artikel over het bedrijf weg te halen, is uitgesteld tot... oktober 2025. Weliswaar kan Flying Group Holding nog aandringen op een versnelde vaststelling van de zaak. Ook mogelijk is dat het dit niet doet, maar dan vervalt natuurlijk elke grond voor een kort geding.

Trieste primeur in de **Kamer van Volksvertegenwoordigers** begin november. Toen daar werd gedebatteerd over een wetsvoorstel om extra mensen te laten bijspringen in de ziekenhuizen, werd de pers geweerd. Het debat werd wel gestreamd, maar onder meer VTM-journalist **Dirk Van den Bogaert** wees erop dat goede verslaggeving nog altijd de fysieke aanwezigheid van een reporter ter plekke vereist, net zoals eigen beelden van de cameraploeg.

Ook de VVJ tekende protest aan, met het argument dat de aanwezigheid van Wetstraat-journalisten geen enkel gevaar opleverde voor de sanitaire veiligheid. N-VA-fractie leider in de Kamer **Peter De Roover** sloot zich daarbij aan: 'Wetstraat-journalisten toegang weigeren tot Kamerzittingen is niet voor herhaling vatbaar'.

Niet alleen bij de VRT, ook bij Brussels stadsmedium **BRUZZ** is het tijd voor een nieuwe beheersovereenkomst. In de Commissie Brussel van het Vlaams Parlement gaf dat aanleiding tot een debat waarin de verkozenen **Karl Vanlouwe** (N-VA) en **Jan Laeremans** (Vlaams Belang) flink van jetje gaven tegen de meertaligheid en vermeende politieke vooringenomenheid van BRUZZ. Gelukkig wezen de andere politieke partijen op het grote belang van redactionele onafhankelijkheid, ook bij een publiek gefinancierd medium.

De **Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)**, het onafhankelijke toezichtsorgaan voor de Vlaamse mediasector, heeft zijn jaarlijkse rapport over mediaconcentratie uit. Altijd een lezenswaardig document en vlot te raadplegen op de site van de VRM (www.vlaamseregulatormedia.be). Onder meer de befaamde 'coronaparadox' komt aan bod.

Marc Dubois, gespecialiseerd architectuurjournalist, is door het Royal Institute of British Architects (RIBA) gelauwerd met de International Honorary Fellows 2021 onderscheiding. Het RIBA lauwert Marc als een 'eminente publicist en criticus over Vlaamse en Belgische

architectuur met een grote invloed op de internationale architectuurscene'.

De **Stichting Verhalende Journalistiek** is opnieuw op zoek naar de mooiste journalistieke verhalen die in het Nederlandstalige taalgebied zijn gepubliceerd of uitgezonden. Meen je in aanmerking te komen voor de titel Meestertverteller van 2020, dan kun je voor alle info en een intekenformulier terecht op www.verhalendejournalistiek.nl

Knack participeert, samen met *Le Soir*, in het project **Forbidden Stories** (www.forbiddenstories.org). Het opzet is het journalistieke werk voort te zetten van journalisten die wegens hun werk zijn vermoord, denk aan de Maltese **Daphne Caruana Galizia**. In *Knack* belicht **Kristof Clerix** dezer weken het Cartelproject, over de Mexicaanse drugsmafia, waarmee hij voortbouwt op het werk van de Mexicaanse journaliste **Regina Martinez** die in 2012 werd vermoord.

Minister van Buitenlandse Zaken **Sophie Wilmès** heeft positief geantwoord op een VVJ-verzoek

om extra aandacht te besteden aan de uiterst penibele situatie van journalisten in Wit-Rusland. Sinds de frauduleuze verkiezingen van 9 augustus zijn honderden journalisten daar door de politie opgepakt en meer dan eens gewelddadig behandeld. Ruim tien collega's zitten er nog altijd in voorhechtenis.

Buitenlandminister Wilmès zegt samen met haar EU-collega's op de hoogte te zijn en de evolutie dag na dag te volgen. Ze stelt daarbij ook sancties in het vooruitzicht tegen iedereen die in Wit-Rusland fundamentele rechten schendt, te beginnen met president **Loekasjenko** zelf, 'die geen enkele democratische legitimiteit meer heeft'. Tegelijk maakte de EU 24 miljoen euro vrij voor steun aan de civiele maatschappij en de onafhankelijke media.

Heeft VRT-journalist **Bart Aerts** zich nu al dan niet schuldig gemaakt aan misbruik van inzage-recht in een straf dossier, na zijn reportage in *TerZake* over de zogenaamde Kasteelmoordzaak? Vervolg voor de correctionele rechtbank van Brugge op 11 januari. De reportage was nogal kritisch voor het parket en - toeval of niet - dat parket vordert nu liefst 6 maanden cel tegen de journalist. Een betere illustratie dat persdelicten nooit mogen worden gecorrectionaliseerd (in plaats van zoals nu het voorrecht van assisen te genieten) is er niet.

Het volgende nummer verschijnt op woensdag 10 februari 2021.

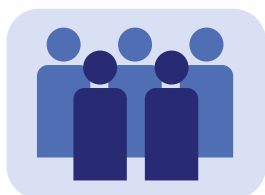
Don't be a
COWBOY

KEEP THE WORKING
CONDITIONS SAFE!

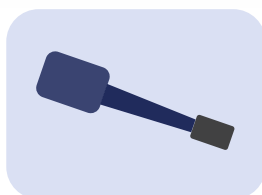

JOURNALISTS AT WORK

Laten we het samen veilig houden!

**Troep niet
samen op
persconferenties**

**Gebruik je eigen
materiaal**

**Hou afstand, ook
bij interviews**

**Maak afspraken
met collega's**

**Vergeet je
handen niet te
ontsmetten**

**Gebruik
beschermend
materiaal**

Hou het veilig en zorg voor je eigen gezondheid.
Denk ook aan het welzijn van je collega's en gesprekspartners.
Dit is van essentieel belang voor goede journalistiek en
het recht op informatie.